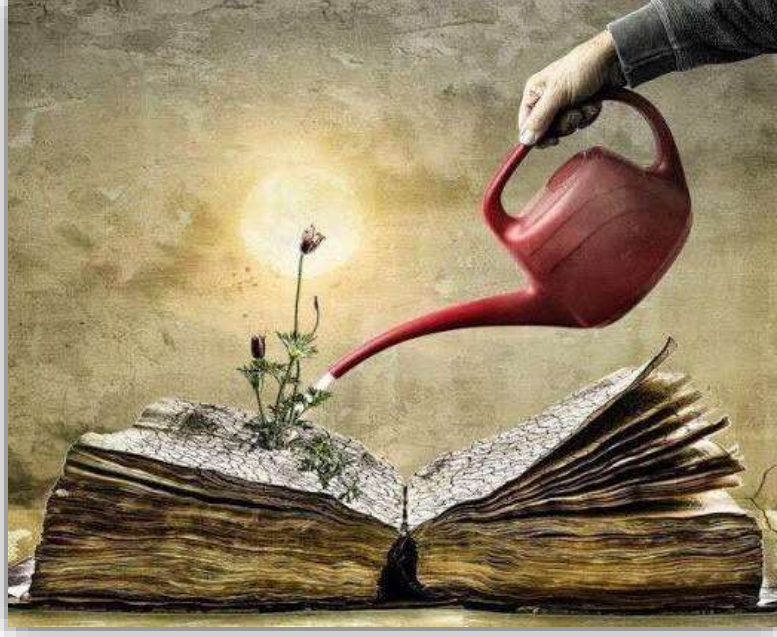

TIPKIBASIM

KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ
SAYI: 40

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ
OCAK 2021

Yazmak ve okumak birbirini destekleyen iki eylemdir. Yaratıcılık sürecinde ikisi kol kola yürür. Yazınsal bir metin okurunun zihninde her defasında yeniden şekillenir ve artık sanatsever, bir tüketici değil üreticidir. Sözcükler ne büyük bir güce sahiptir bu süreçte. İnsan o sözcüklerle masalların ruhu beslediği diyarlar yaratır. Öykülerinde, tanımadığı insanlarla ve tatmadığı yemeklerle aynı sofrada oturur; şiirlerinde tüm duyguları dans eder. "Tıpkıbasım" ilk sayfaların uğuruna, üretmenin heyecanına, sözcüklerin değiştirme gücüne inananların buluşma noktasıdır. Yazdıkça zihnini besler insan, hayal gücünün sınırsızlığına kapılır, duygularını farklı şekillerde dile getirerek akan bir nehir yaratır. O nehre bir yelkenli açabilmek ne büyük mutluluktur. Buradaki her metin, hayal etmenin gücü ve sözcüklerin sihirli dokunuşu ile o nehre uzanan bir yelkenlidir. Severek okumanız, bir sonraki yayında aynı heyecanı paylaşmak dileğiyle...

Özel Ege Lisesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÇOCUK HAKLARI

Günde ortalama 15.000 çocuk hayatını kaybediyor. Doğal afetler, savaşlar, göçler özellikle de açlık ve susuzluk bizim yaşlarımızdaki onlarca çocuğun hayatını kaybetmesine neden oluyor.

Bir sürü çocuk, ülkelerindeki iç savaşlardan kaynaklı, küçük yaşta askere gönderiliyor ve ardından orduya katılıyorlar. Yetkili olarak, o çocukların yanına gidip onların gerekli ihtiyaçlarını karşılayıp onların savaştan korunmalarını sağladım. Her çocuğun konforlu bir yerde yaşama hakkı var. Çocukların vakit geçirmek için oynamaya ve eğlenmeye hakkı var ama birçok çocuğun oyuncakı yok. Özellikle Afrika'da aileler çadırlarda kalıyor. Oradaki çocukların hepsinin mutlu olması için oyun yerleri açardım.

Eğitim almak için gittiğim yerlere okullar açardım ve çocukların eğitimini sağlamayı hedeflerdim. Çünkü her çocuğun eğitim almaya hakkı var. Hepsinin bütün çocuklar gibi çantasının olması, okul eşyalarının olması, bir evinin olması, bir odasının olması ve arkadaşlarının olması lazım.

Koronavirüs nedeniyle online eğitim ile eğitim alıyoruz ama Türkiye'de bir sürü çocuğun evinde internet, ellerinde elektronik alet yok. Onların da diğer çocuklar gibi eşit bir şekilde eğitim görmeye hakkı var. Ondan dolayı imkânı olmayan herkesin evine internet bağlatıp gerekli elektronik aletleri ücretsiz bir şekilde evlerine ulaştırırdım. Çocukların gelişmesi ve iyi bireyler olmaları için eğitici kitaplar yazıp dağıtırdım.

Türkiye'deki her ev bahçeli ev olurdu, çünkü şu an yaşanan olağanüstü durumdan dolayı evlere kapandık ve çocukların hava almaya, dışarıda koşmaya ihtiyacı var. Her ev bahçeli olduğu için de her evde bir hayvan olurdu. Çünkü bir çocuk bir hayvan sahibi olup onlara sahip çıkarsa sorumluluk bilinci artar.

Bu yazdıklarım keşke gerçek olabilse. Herkes birbirine yardım etmek ister ama bu her zaman mümkün olamıyor. Çocuklar, bu hayatın olmazsa olmazı. Çocuklar olmasa bence bu hayat çok sıkıcı geçerdi. Herkes çocukların kıymetini bilmeli ve buna göre davranmalı.

Duru Pınar AKBAĞ, 5-D

ORMANLAR KRALI BEN

Konuşmaya hazırlandım ve kürsüye çıktım. Merhaba benim adım Mustafa Atlas Başaran gerçi siz beni artık Atlas Kral olarak tanıyacaksınız. Bundan sonra bu ormanın kralı benim. Ayrıca artık bu ormanın bölgeleri ve her bölgenin ismi var: Argon Ormanı, Neşeli Mahalle, Çılgın Bataklık, Çılgın Otluk, Vegan Pazarı ve Dağlık. Toplantı sonu size haritayı dağıtacağız. O hâlde artık size kuralları söyleyeyim:

1. Kural: Bundan sonra 17.00 ve 19.40 saatleri arasında neşeli mahallede kitap okuma saatleri olacak.
2. Kural: Yemek yeme saatlerimiz de 20.30 ve 22.00 saatleri arasındadır.
3. Kural: Herkes vejetaryen veya vegan olacak yani kimse et yemeyecek. Yiyeceklerinizi vegan pazarına gidip oradan alabilirsiniz.
4. Kural: Her krala özel bir marş olacaktır.
5. Kural: Bir kişinin kral olduğu gün bayram ilan edilecektir. Mesela ben bugün yani kasım ayının birinde kral oluyorum ve bundan sonra 1 Kasım bayram olarak kutlanacaktır.
6. Kural: Bir hayvan başka bir hayvan tarafından öldürülürse o hayvan ömür boyu hapisanede yaşayacaktır. Bu yüzden kimseyle kavgaya bile edilmemeli.
7. Kural: Ben, benden sonraki kralı seçmeyeceğim kral yarışı olacak onu kazanan ben öldükten sonra kral olacaktır.

Kurallarımız bu kadar. Hepinizin kurallara uymasını dilerim. İnşallah hepimizi mutlu eder bu kurallar. Sonraki halk toplantılarında görüşmek üzere...

Mustafa Atlas BAŞARAN, 5/C

ÇOCUKLARLA MUTLULUK ŞEHİRİ

Çocuklar için büyüklerin giremediği bir şehir inşa ederdim. O şehir de hiçbir doğal afet olmazdı. Her yer rengarenk olurdu. Oyuncakların bol olduğu bir şehir kurardım. Bütün çocuklar çok mutlu olurdu ve çocukluklarını orada özgürce yaşarlardı. Büyüdüklerin de çocukluklarını çok güzel yaşadıkları için hayatlarında huzurlu ve mutlu olurlardı.

Benim çocuk şehrimin içinde her türlü yiyecek ve içecek bulunurdu. Hiçbir çocuk üşümezdi. Oyuncaksız çocuk kalmazdı. Dünyada çikolata yememiş çocuklar varmış. Bunu duyduğumda inanamamıştım. İşte benim şehrimde de bir sürü çikolata ve şeker olurdu. Bu şehirde büyükler olmazdı ama her çocuğun hayat dostu olacak, evcil hayvanı olurdu. Kitap okumayı seven çocuklar için çok büyük bir kütüphane olurdu şehrimde. Erkek ve kız çocukları için istedikleri oyuncaklar, büyük bir lunapark ve her yerde olan küçük küçük oyun parklarıyla dolu. Şehrimin ismi de şu olurdu "Çocuklarla Mutluluk".

Bu sadece bir hayal gibi gelse bile bu şehir dünyanın her yerin de olması gereken bir yer bana göre. Çocukların yaşadıkları ülkede, şehirde ve evlerinde benim hayalimdeki yerde yakaladıkları mutluluğu bulmalarını sağlamak için her şeyi yapmak isterdim.

Tuna DEMİR, 5-D

KRAL OLARAK BEN

Saniyeler geçiyordu, benim kral olmama çok az kalmıştı. Bütün hayvanlar beni bekliyorlardı, kralımızı merak ediyoruz diye tezahürat ediyorlardı. Bense çok heyecanlıyım. Kalbim küt küt atıyordu, çünkü aslan kral ayrıldığında yönetimi bana devretmişti. O bana güveniyordu ve beni arka sırada dinliyordu. Ben de hem ona hem de kendime güveniyordum. Zaten defalarca deneme yaptım, en kötü ne olabilir?

Üstüme güzel kıyafetlerimi giydim, saçımı düzelttim. Sahneye çıktım. Herkesin yüzünden şaşkın olduğu belliydi. İki saniye sonra herkes çok mutlu oldu, çünkü herkes ormanın kralı olarak sorumluluklarını yerine getireceğini biliyordu. Onlar için iyi bir kral olacağıma içimden söz verdim.

Kuralları saymaya başladım:

- Orman yangınlarında hemen 110 (İtfaiye) aranacak.
- Hiç kimsenin hakkı yenilmeyecektir.
- Herkesin kendine özgü sorumlulukları olacaktır.

"Kurallarımız şimdilik bu kadar." dedim ve herkes bir daha şaşırdı ama ardından "Yaşasın Kralımız!" diye tezahürat yapmaya başladılar. Eski orman kralı aslan bunu onaylayınca artık ormanın yeni kralı oldum.

Ama hâlâ kendimden şüphe ediyorum. Acaba iyi bir kral olacak mıyım? Bu soru hep aklımda kaldı. Ertesi gün bir konuşma daha yapıldı. Ben her zamanki gibi heyecanlıyım. Ama ahali beni rahat bir şekilde bekliyordu. Ben hoparlörü hazırladım. "Ses deneme 1-2-3" dedim ve hoparlörden çıkan ses herkesin kulağını tırmaladı.

Boğazımı temizledim ve konuşmaya başladım: "Ben bu ormanda kargaşa istemem; ben sizin, orman halkı, için en iyisini isterim. Hep birlikte güzel güzel yaşayalım, kurallara uyalım." Bir ay sonra hepimiz yeni hayatımıza alışmıştık.

Aysu TURAN, 5/D

YENİ KRALIN GELİŞİ

Bir gün ormanlar kralı aslan görevden ayrılacağını ve beni ormanlar kralı ilan ettiğini açıkladı. Hem heyecanlı hem de gergindim. Ama tüm orman halkı ile bir an önce bir araya gelmeli ve yeni orman kurallarını ilan etmeliydim. Ama yapacağım tüm yeni değişikliklerin herkes tarafından benimsenmesi ve kabul edilmesi gerekiyordu. Eğer halkın yararına kararlar alırsam uygulanması daha kolay olacaktı. Tüm gece düşündüm ve yeni kuralları düzenlemeyi bitirdim. Artık halkın karşısına çıkmak için hazırdım. Keşke eski orman kralı yanımda olup bana yardım edebilseydi.

Artık gün gelmişti. Meydanın ortasında herkes beni bekliyordu. Ortaya konulan ağaç kütüğünün üzerine çıkarak önce herkesi selamladım. Kendimi tanıttikten sonra herkesin yararına olacağını düşündüğüm yeni orman kurallarını maddeler halinde anlatmaya başladım. Anlattığım kuralları daha önce yaprağa bastığım için herkesin elinde kural listesi vardı. İşte yeni orman kurallarımız:

1. Herkes birbirine saygı duymalı ve kavga çıkartanların cezası ağır olacaktır.
2. Yaşlı genç herkesin ücretsiz eğitim alma hakkı vardır.
3. Hiç kimsenin borcu olmamalı. Herkes zamanında ne kadar aloe vera yaprağı vermesi gerekiyorsa o zaman vermeli sadece 1 hafta geciktirilebilir. Yapraklar devlete verilecektir.
4. Kimse başka ormanlar ile dalga geçmemeli hep sosyal olmak zorunda.
5. Herkes tarım ve ticaret yapmaya önem vermek zorunda.
6. Ülkemizin yaprak dengesini sağlamak için herkesin her ay en az 2 yaprak vermesi gerekmektedir.
7. Bir bölgenin sahibi çalışanlarına her ay zorunlu yaprak vermek zorundadır ve devlette her ay çalışanlara ek 6 yaprak verecektir.
8. Herkes seçim zamanında oy kullanmak zorundadır.

Tüm kuralları anlattıktan sonra herkes kabul ettiğini onaylarcasına alkışlamaya başladı. Gülen ve destekleyici yüzleri görmek beni hem mutlu etti hem de gelecek için umut verdi.

(Oloe vera yaprağı= Ormandaki para birimi.)

KARDEŞ KRALLIK

Merhaba hayvan kardeşler, benim adım Beray, ormanın kralı aslan görevini bırakıp yeni kralın benim olmamı istedi, bende bu görevi kabul ettim. Ormanda beraber yaşadığımız için bu yeni düzende kendi belirlediğim kuralları sizlerle paylaşmak isterim, sizlerin de bana bu yeni görevimde yardımcı olmanızı bekliyorum.

Öncelikle belirtmek isterim ki sizlerin düşünceleri ve istekleri benim için çok önemli, onun için aklınızda olan tüm düşünceleri benimle ve diğer hayvan arkadaşlarımızla paylaşmak için her hafta belirli saatlerde toplantı yapmayı planlıyorum. Ben önceki kralımızın döneminde değişmesini istediğim kurallarla başlamak isterim, bu kurallar benim aklıma yatmayan böyle olsa daha iyi olur diye düşündüğüm kurallardı, belirlediğim kurallara uyarsak hep beraber daha mutlu ve huzurlu bir yaşam geçirebiliriz, şimdi bunları uygulama zamanı geldi:

1. Cüssesi itibariyle diğer canlılardan daha iri cüsseli arkadaşlarımız diğerlerini her şekilde koruyup gözetecektir. Özellikle son dönemde ormanlarımıza yapılan kötülüklerin çoğalması ile bu kural daha da ön plana çıkmıştır.
2. Küçük cüsseli arkadaşlarımda onlara karşı sevgi ve saygısını kaybetmeyecektir.
3. Su kaynaklarımızın gitgide azaldığı bu ortamda her birimiz çok dikkat etmeli, ileride susuz kalmamak için su israfı yapmamalıyız. Özellikle Hipopotam ve Fil arkadaşlarımız su şakalarını azaltmalıdırlar.
4. Yine bir diğer yemek kaynağı meyve ve çeşitli bitkileri gerektiği kadar tüketip, fazlalarını ile oyun oynamamalıyız, burada maymun, şempanze ve sincap arkadaşlarımızı uyarmak isterim. Oyunlarınızda birbirinize meyve atmayınız.
5. Doğanın dengesi gereği etobur ve ot obur olduğumuz için etleri için avlanan ceylan, geyik, zürafa, tavşan arkadaşlarımıza saygı göstermeli, kurulan tuzaklardan bir an önce vazgeçilmelidir.
6. Tüm yavru hayvanların korunması önceliklidir. Yumurtlama sonucu dünyaya gelen arkadaşlarımıza bile korumayı hedeflemek zorundayız.
7. İnsan avcılarının olduğu yerlerde çok dolaşmamanızı, eğer böyle tehlikeler görülürse birbirinizi uyarmak görevlerimiz arasında ilk sırada olmalıdır.
8. Ormanda piknik yapmaya gelen insanlar eğer ateş yakarsa korkunç arkadaşlarımızdan yılan, aslan, kaplan, kurt, lama, domuz duruma hemen müdahale edip insanlara zarar vermeden onların ormandan dışarı çıkmasını sağlamalı, bıraktıkları çöpleri ise çevreye zarar vermeden çöp kutularına atmalıyız.

9. Fakat ormanda spor için faaliyet yapan insanlara karşıda sempatik tavırlar sergilemeli onları korkutmamalıdırılar.
10. Her sene okul ile gelen öğrencilerin diktikleri çam fidanlarını özellikle Keçi arkadaşlarımızın yememeleri rica olunur. Onlar bizim geleceğimizdir.

Beni daha önce rahatsız eden ve ilk etapta değişmesini istediğim kurallar bunlar, konuşmamın başında da belirttiğim gibi haftalık toplantılarımızda sizlerin de fikirleri her hafta alınıp değerlendirilecektir. Adil, özgür ve uzun yıllar sağlıklı yaşamamızın ilk kuralı empati yapmak olduğunu düşünmekteyim.

Umarım benim yönetim anlayışımı benimser, ormanımıza fayda sağlamak konusunda el birliği ile çalışırız.

Sizleri seviyorum, teşekkür ederim.

Beray BEKİROĞLU, 5/B

ŞİZE BİR YETKİ VERİLSEYDİ ÇOCUKLAR İÇİN NE YAPARDINIZ?

Bugüne kadar dünya üzerinde pek çok yerde çocuklar sürekli şiddet gördü, çalıştırıldı, hakları yok sayıldı ve tecavüze uğradı. Bunun üzerine yapılacak çalışmalar için ben bir yetkiye sahip olabilseydim çocuklar için en iyisini yapmaya çalışırdım.

Öncelikle çocuk haklarının korunmasına en az gösteren

ülkelerden başlayarak bir denetleme başlatırdım. Bu denetleme; çocukların yaşam koşulları, yaşadıkları ortam ve çocukların haklarını kullanıp kullanamadığına ilişkin olurdu. Denetleme esnasında toplanan bilgileri bir araya getirip bir istatistik oluşturur ve bunu farkındalık yaratmak için kullanırdım. Ardından çocukların hak ihlallerinin önlenmesi için ihlalden sorumlu olan kişilere para cezası uygulardım ve yasal uyarıda bulunurdum. Eğer bu durum aynı kişi tarafından tekrarlanırsa bu sefer yüklü bir para cezası verilmesini ve bu işin hapis cezasına kadar gitmesini sağlardım. Bu denetlemeler hak ihlalinin fazla olduğu ülkelerde bitince denetleme sırası diğer ülkelere gelirdi. Bu ülkelerde ise daha farklı bir yöntem uygulardım. Bu ülkelerde polis ekipleri görevlendirip, bu polislerin gördükleri çocuklara nasıl davranıldığını, haklarının ihlal edilip edilmediğini rapor etmelerini isterdim. Polisleri de çocukların fazla olduğu ortamlara; yani okul, park, lunapark gibi yerlere gönderirdim ki çocukları daha iyi gözlemleyebilsinler. Ardından alınan raporlara göre sorumlulara ceza kesilmesini sağlardım. Ceza, hak ihlalinin ağırlığına ve türüne göre değişirdi. Yani bu tip ülkelerde çocukların hak ihlalinin daha fazla olduğu ülkelere göre sistemin farkı cezanın direkt verilmesi ve cezanın önceden belirlenmiş olmamasıdır. Bunun nedeni, genellikle çocukların hak ihlalinin diğer ülkelere göre daha fazla olduğu ülkelerde fakirliğin olmasıdır.

Bu uygulamalar devam ettikçe çocuğa karşı şiddetin, hak ihlalinin ve tecavüzün azalacağını düşünüyorum. Bunun gibi uygulamaların yetkili olmasam da hayata geçmesini diliyorum.

Çınar MEMİŞ, 5-B

RAPUNZEL VE PAMUK PRENSES

Bir zamanlar güzel bir kraliyette kral ve kraliçe yaşarmış. Kraliçe, kızlarının olmasını çok istiyormuş. Bir gün, kral ve kraliçenin güzeller güzeli bir kızı olmuş. Adını Pamuk Prenses koymuşlar. Çok mutlularmış. Fakat bir süre sonra kraliçe ölmüş. Kral, yalnız kalmış ama kısa süre sonra başka birisiyle evlenmiş.

Yeni kraliçenin kendisiyle konuşup her zaman doğruyu söyleyen bir aynası varmış.

Kraliçe, her zaman aynasına "Ayna, ayna, söyle bana, en güzel kim bu dünyada?" dermiş ve her zaman aynı cevabı almış "Sizsiniz Kraliçe'm". Kral ile Kraliçe'nin kızı gün geçtikçe güzelleşiyormuş. Bir gün, Kraliçe her zamanki gibi aynaya aynı soruyu sormuş fakat aynı cevabı alamamış, ayna; en güzelin Pamuk Prenses olduğunu söylemiş. Kraliçe çok sinirlenmiş. Pamuk Prenses gün geçtikçe güzelleşirken Kraliçe'nin içindeki kıskançlık daha da büyümüş ve sonunda artık Pamuk Prenses'ten kurtulmanın yolunu aramaya başlamış. Kızı olsa da kıskançlık bunun önüne geçiyormuş. En sonunda, bir plan yapmış. Kraliçe, avcısını çağırmış; avcısından Pamuk Prenses'i ormanın derinliklerinden çiçek toplayacaklarını söyleyip, onu ormanda öldürmesini, kanıt olarak da kalbini getirmesini emretmiş. Avcı kabul etmiş, fakat bunu prensese yapamazmış, bir yolunu bulmalıymış. Ertesi gün avcı, Pamuk Prenses'i de alıp ormanın derinliklerine doğru yürümeye başlamış. Bir süre sonra çiçekleri görmüşler. Pamuk Prenses tatlı tatlı çiçeklerden toplamaya başlamış. Avcı çok üzgünmüş, prensesi öldüremeyeceğini biliyormuş. Bu yüzden bir çözüm aramaya karar vermiş ve bulmuş. Daha önce ormanın derinliklerinde avcılık yaparken bir kızla karşılaşmış. Kızın adı Rapunzel' miş ve çok iyi kalpli, güvenilir bir kızmış. Avcı, Pamuk Prenses'i oraya bırakmaya karar vermiş. Pamuk Prenses'e tüm olanları anlatmış ve onu Rapunzel' e götürmüş. Rapunzel çok hoş karşılamış. Pamuk Prenses ile Rapunzel arkadaş olmuşlar. Avcının içi biraz olsun rahatlamış, fakat Kraliçe'ye kanıt götürmesi gerekiyormuş. Aklına bir fikir gelmiş, ormanda bir hayvanı öldürüp kalbini götürecekmış. Avcı hemen yola koyulmuş. Kraliçe'ye Pamuk Prenses' in (daha doğrusu hayvanın) kalbini götürmüş ve Kraliçe çok mutlu olmuş. Her zaman en güzelin kendisi olduğunu biliyormuş.

Rapunzel ve Pamuk Prenses çok iyi anlaşıyorlarmış. Bir gün Rapunzel' in evine yaşlı bir kadın gelmiş. Yaşlı kadın elma satıyormuş. Pamuk Prenses elmadan almayı çok istemiş fakat Rapunzel biraz şüphelenmiş ve Pamuk Prenses'i engellemiş. Pamuk Prenses biraz üzülmüş. Ertesi gün başka bir yaşlı kadın Rapunzel'in evine gelmiş ve tarak satıyormuş. Rapunzel yine şüpheliymiş. Pamuk Prenses'i yine engellemiş. Ertesi gün, yaşlı bir cadı gelmiş ve bu

cadı da elbise satıyormuş. Rapunzel bu sefer çok endişelenmiş ve Pamuk Prenses'i engellemeye, onu uyarmaya çalışmış fakat bu sefer başaramamış. Pamuk Prenses, ısrar etmiş ve cadının sattığı elbiseden almış, Yaşlı cadı Pamuk Prenses elbiseyi giydikten sonra belindeki kurdeleyi bağlamak istemiş, Pamuk Prenses kabul etmiş, cadı kurdeleyi bağlamış ama öyle sıkı bağlamış ki Pamuk Prenses nefes alamamış ve bayılmış. Rapunzel çok korkmuş. Cadının bunu neden yaptığını merak etmiş. Rapunzel arkasını döndüğünde cadı yok olmuş. Hemen Pamuk Prenses'in belindeki kurdeleyi çözmüş ve Pamuk Prenses uyanmış. Rapunzel, Pamuk Prenses'e cadının bunun ona neden yapmış olabileceğini sormuş. Pamuk Prenses cevap vermemiş. Ertesi gün, Kraliçe aynasına yine aynı soruyu sormuş, "Ayna, ayna, söyle bana, en güzel kim bu dünyada?" ve ayna cevap vermiş, "En güzel Pamuk Prenses Kraliçem". Kraliçe Pamuk Prenses'in ölmediğini anlamış ve o kadar sinirlenmiş ki gözleri kocaman olmuş. Avcının onu kandırdığını anlamış. Hemen bir plan daha yapmış, fakat bu sefer kendisi yapacaktı. Kraliçe, aynadan Pamuk Prenses'in yerini öğrenecekti. Bulunduğu yere gidip kılık değiştirip ona bir zehir satacaktı, fakat zehri anlamaması için bir şeyin içine saklaması gerekiyordu.

Aklına bir parfüm yapmak gelmiş. Güzel kokulu ama zehirli bir parfüm yapacaktı. Kraliçe hemen zehri yapmaya başlamış. Birkaç saat sonra zehir hazırmış. Kraliçe bir parfüm alıp zehri içine koymuş ve üstüne güzel bir koku eklemiş. Aynadan Pamuk Prenses'in bulunduğu yeri öğrenmiş, yaşlı teyze kılığına girip yola çıkmış. Bir süre sonra Pamuk Prenses'in bulunduğu yere varmış. İlk önce gizlice uzaktan evin içinde kimler olduğuna bakmış ve Pamuk Prenses'in yalnız olmadığını anlamış. Sonra kapıyı tıkladı ve "Parfüm satıyorum! Güzel kokulu parfümlerim var!" demiş. Bu sefer Pamuk Prenses de Rapunzel de endişelenmiş çünkü bulundukları bölgeye bu kadar çok yaşlı teyze ya da satıcı gelmesi hiç normal değilmiş. İkisi de kapıyı açmamaya karar vermiş. Yaşlı teyze (kraliçe) beklemiş, beklemiş, beklemiş... fakat kimse kapıyı açmamış, hava kararmış, kraliçe mecburen dönmek zorunda kalmış, fakat pes etmemiş. Sonraki gün kraliçe uyanmış. Hemen yola koyulmuş, İlk işi Pamuk Prenses'e zehirli parfümü koklatmaktır. Pamuk Prenses'in bulunduğu yere gelmiş ve kapıyı yine tıkladı. Bu sefer kapı açılmış fakat kapıyı açan Rapunzel'miş. Rapunzel parfümden almış ve teşekkür edip kapıyı hemen kapatmış. Pamuk Prenses Rapunzel' in yapmaya çalıştığı şeyi anlamış. Rapunzel, bir dolabın içerinden küçük bir deney seti çıkarmış. Kendisi ve Pamuk Prenses'e koku geçirmez fakat hava alınabilen birer maske vermiş. Maskeleri taktıktan sonra Rapunzel, deney setinin içindeki merceğe parfümden biraz sıkmış ve mikroskobun içine yerleştirmiş ve incelemiş. Biraz sonra bir çılgılık atmış. Pamuk Prenses çok korkmuş. Rapunzel'e ne olduğunu sormuş. Rapunzel; parfümde zehir olduğunu, onu gördüğünü söylemiş. İkisi de çok korkmuşlar. Anlamışlar ki satan kişi onları kandırmış. Pamuk Prenses bunu üvey annesinin yapabileceğini düşünmüş çünkü üvey annesinden kaçtığını bildiğine ve onun kötü bir plan yapacağına eminmiş. Bunu

Rapunzel'e söylemiş. Rapunzel durumu anlamış. Pamuk Prenses'i korumalıymış. Ertesi gün Rapunzel uyanmış, fakat Pamuk Prenses yatağında yokmuş. Rapunzel korkmuş, etrafı aramaya başlamış. En sonunda Pamuk Prenses'i evin bahçesinde çiçekleri sularken bulmuş. Rapunzel, Pamuk Prenses'e neden bu kadar erken uyandığını sormuş. Pamuk Prenses bir şey söylememiş. Rapunzel şaşkınlık içinde onu izliyormuş. Bir süre sonra içeri girip kahvaltı hazırlamaya koyulmuş. Pamuk Prenses çiçekleri suladıktan sonra çok yorulmuş ve içeri girmiş. Fakat Pamuk Prenses olması gerekenden fazla mutluymuş. Sürekli kahkahalar atıyormuş. Rapunzel, Pamuk Prenses'in durumuna endişelenmiş. Bir süre sonra Pamuk Prenses bir kahkaha daha atıp bayılmış. Rapunzel'in korktuğu başına gelmiş. Ne yapacağını bilememiş. Telaşla bir bardak su getirmiş ve Pamuk Prenses'i ayıltmaya çalışmış ama olmamış. En sonunda onu yatağa yatırmaya karar vermiş. Kraliçe çok mutsuzmuş. Aynasına sorduğunda artık en güzelin Pamuk Prenses olduğunu söylüyormuş. Kraliçe'nin denemediği yol kalmamış. En sonunda o kadar çok plan yapmış ki artık pes etmek zorunda kalmış. Ertesi gün Rapunzel, Pamuk Prenses'e bakmaya gitmiş ve Pamuk Prenses'in iyi olduğunu ve uyanmış olduğunu görmüş ve biraz olsun rahatlamış. Bir hafta geçmiş ama artık hiç yaşlı teyze veya satıcı gelmiyormuş. Pamuk Prenses de bunun farkındaymış ve üvey annesinin pes ettiğine artık eminmiş. Çok mutlularmış, ikisi de birbirleriyle çok keyifli zaman geçiriyorlarmış. Kraliçe şatosunda mutsuz bir şekilde hayatını sürdürüyormuş, Kral hastalıktan vefat etmiş. Kraliçe yapayalnızmış. Yaptıklarından pişman olmuş ve bir daha kötülük yapmamak üzere kendine söz vermiş. Rapunzel ve Pamuk Prenses, ömür boyu iki kız arkadaş olarak mutlu yaşamışlar...

Dünya AYDIN, 6-B

YILLARIN İÇİNDE KAYBOLAN OTOBİYOGRAFİ

Adım Can Zemzem. 2007 yılının Eylül ayının 29'unda İzmir Kent Hastanesinde saat 9'da doğdum. Annemin adı Gaye, babamın adı Murat'tır. Annem ve babam özel şirketlerde müdür olarak çalışıyorlardı ben doğduğumda. Beş yaşıma bastığımda okula gitmeye başladım ve on yıl boyunca da okul hayatımın burada geçtiğini söyleyebilirim. İlkokul ve ortaokul hayatımın geçtiği bu okulu, Özel Ege Lisesini, seviyorum. İstedığım bir lisede iyi bir lise eğitimi aldım. Üniversiteyi de hedeflediğim üniversitede okuduktan sonra çalışma hayatına başladım. Eğitimin yanı sıra müzik ile de ilgilendim. Fırsat buldukça bir enstrüman çalışıyorum. Bunu yapmak bana çok iyi geliyor. Dokuz yaşımdan beri tenis oynamaktayım, bu spora ilgimi kesmedim ve hâlâ bu yoğun tempomda bunun için fırsat yaratıp oynuyorum ve sağlığım el verdikçe de oynamaya devam edeceğim. Tenis sporunu seçmemin nedeni de tam buydu zaten. Uzun süre oynanabilecek yani kalıcı bir spor olmasıydı. Beş yaşımda kendiliğimden okumayı söktüğümü anaokulu öğretmenim fark etmişti. Oysa okumayı erken öğrenmemi sıkılacağımdan öğrenmemi istemiyordu. Ancak benim harflere ve kitaplara olan aşırı ilğim, erkenden ve kendiliğimden okumayı öğrenmeme sebep oldu. Ve o zamandan itibaren -sınav yıllarında sekteye uğrasa dahi- kitap okudum ve kitap okumayı seviyorum. Okumak, bana hem soru çözmemde -ve de iyi bir lise ve üniversite kazanmamda- hem de genel kültürümün artmasında çok büyük katkı sağladı. Yandaki karikatürde gördüğünüz gibi "Çok okuyan mı bilir?" tartışmasında hem okudum hem gezdim yani yandaki "gezici kütüphane" gibi oldum. Yurt dışı gezileri dünyayı ve değişik kültürleri tanımamı, yurt içi gezileri ise bu güzel ülkemizi tanımamı sağladı. Gittiğim her yerde müzeleri gezip olabildiğince oranın kültürünü öğrenmeye çalıştım. Ülkelerin yemek kültürlerinin yörenin coğrafyası ile gelişmişlik seviyesi ile bağlantılı olduğunu o zaman anladım ve bunları hiç unutmadım. Gezip gördüklerim ile okuduğum kitaptaki bilgiler birleşince tıpkı yukarıdaki "gezici kütüphane" gibi oldum. Son olarak meslek seçimine gelelim. Ben ilkokula giderken doktor olmak istiyordum ancak o zaman 2020 yılında başlayan korona virüs salgını yoktu tabii ki. Bu salgın boyunca sağlık çalışanları büyük eziyet çekmişti. Bu yüzden ben de mühendisliğe yöneldim. Buna yönelmemin sebeplerinden biri de uçaklara ilgi duymamdı. Gittiğimiz seyahatlerde, uçaksız olan programlara asla gitmek istemezdim. Bunlar da bana mühendisliğe ilgi duymamı sağladı. Bana mühendisliği seçmeme ilham olan ve mühendislik stiline de asıl olması gereken formatını gösteren ülke Norveç'ti. Norveç'te insanlar mühendislik olarak oldukça ileri. Ülkenin yıllık sıcaklık ortalaması eksi derecelerde olmasına rağmen Norveç'in geçim kaynaklarından birisi de tarım. Bunu da mühendislik ile yapıyorlar. Dahası (yine mühendislik sayesinde) denizi ısıtıp plaj olarak kullanıyorlar. Bütün bunları gözlemlemem beni mühendisliğe yönlendirdi. Ben de elektrik elektronik mühendisliği okumaya karar verdim ve bu konuda uzmanlaştım. Şu anda da Airbus hava şirketinde bu bölümde müdürüm. Uçakların elektrik elektroniğini tasarlıyoruz. Fransızca'yı çok sevmem, yaptığım seyahatler ve uçak sevdası beni bu mesleğe ve bu şirkete yöneltti. Büyük ve değişik havalimanları benim dikkatimi çekti. Bunun için burada çalışmaktayım. İnsanların çocukluk yıllarında gözlemler, yaşadığı olaylar, aldığı eğitim ve okuduğu kitaplar; geleceğinin şekil almasında oldukça önemli ve etkili. Ben kendi öz yaşam öykümünden bunu anladım.

"Gezici kütüphane" benzetimi

RAFADAN

Şu an durduğum rafın önünde genelde yalnızca ben olurum. Kitapçının sahibi Mükerrerrem Ağabey önemli bir işi yoksa "Yine mi yayımlamadı şaheserini köftehorlar?" diye yanıma gelir, sırtımı iki sıvazlar, saçlarımı eliyle dağıtıp "Olacak, olacak sakın vazgeçme!" der. Her ayın son cuma akşamı tekrarlanır bu sahne. Yeni çıkmış bir kitabı raflarda bulamayan bir müşteri keyfimizi kaçıranca değin, Mükerrerrem Ağabeyle dergilerin sayfalarını karıştırırız. Bir şiirim ilk kez

yayımlandığında yaşadığım mutluluğu, Mükerrerrem Ağabeye sarılışımı, onunsa "Bunu ıslatalım evlat!" deyip bana oralet ismarlayışını hep anımsarım. Ah benim Mükerrerrem Ağabeyim!

Bugün Mükerrerrem Ağabey yanıma gelmedi. Dükkândaki çırak yeni gelen kitapları dışarıda kolilerden indiriyordu. Biraz daha bekledim ancak Mükerrerrem Ağabeyi görüp ardından işe gitmem gerekiyordu. Derecesi pek de yüksek olmayan sıradan bir memurdum. Bana mutabık bir iş olmasa da asıl tutkum olan edebiyattan bir kazancım olmadığından, eve ekmek götürebilmemi sağlıyordu. Zaten buralarda ne şiirin, ne sanatın ne de sanatçının değeri var. Varsa yoksa memur musun diye sorarlar bizim burada. Lakin Mükerrerrem Ağabey herkesten başkaydı. Ne talihtir ki babamla çok eski ahbablarmış, babamı kaybedişimizden sonra da benim için elinden geleni esirgemedi. Benim küçüklükten beri kitaplara ve yazmaya olan tutkumu bildiğinden yazıp çizdiklerimi İstanbul'a göndermeye başladı.

Daha fazla beklemeyip çırağın yanına gittim. Fakat dışarıda ne çırak vardı ne de koliler. Oysa ben içeride kitaplara bakarken malum haber duyulmuş çırak da beni unutup hastaneye gitmişti. Mükerrerrem Ağabeyin çok ahbabı olmasa da herkesin içten saygı duyduğu bir kişiydi. Tüm kasaba halkı onu sayardı. Çırak unutmuş olsa da kötü haber tez duyulur derler. Yan taraftaki manav Ağabey bana Mükerrerrem Ağabeyin apar topar hastaneye götürüldüğünü söyledi. O an duyduğum üzüntüyü babamı kaybettiğimde de hissetmiştim. O an tek düşünebildiğim başına kötü bir şey gelmemiş olmasını dilemekti.

Kitapçıdan ayrılıp yola koyulmam, hastaneye varışım bunlar nasıl gerçekleşti bilmiyorum. Kafam pek yerinde değildi, ne düşüneceğimi bilemiyordum. Babamı da böyle, ani bir şekilde kaybetmiştik. Tekrardan bir kayıp yaşayacağımı hissetmek ve bende bu şekilde emeği olan birisini kaybetmek kalbimi yaralıyordu. Hastaneye ulaştığımda ise her şey bitmişti artık. Bir memurdum belki ancak kalbimdeki aşkı besleyen onun yaşamasını sağlayan kişiydi Mükerrerrem Ağabey. Tekrardan zor ve uzun bir yola giriyordum. Sadece ben değil ki, kim sevdiği birisini kaybederse aynı şeyleri yaşamaz mı zaten? Anılarla, yaşanılanlarla, düşlerle, duygularla yolunuza devam edersiniz ama o kişiler yanınızda değildir artık.

Onlarla konuşmaya devam edersiniz ama onların sesini duyamazsınız, bu diyarda değillerdir artık. Fakat kaç sene geçerse geçsin o kişiler sizinledir, içinizdedir, anılarınızdadır.

Mükerrem Ağabey bana hep derdi ki: "Sen ve senin gibiler, şiir yazarlar, sanatı olanlar ama henüz kendilerini kanıtlayamamış kişiler rafadan yumurtaya benzer. Tadı yine güzeldir, belki de tam yumurtadan daha lezzetlidir ancak tamamlanmamıştır. Asıl kıvamına gelmemiştir, olgunluğuna ulaşmamıştır." Şahsen rafadan yumurtayı daha çok severim ama bu tanıma dâhil olmak pek de hoşuma gitmezdi. Hep biraz daha pişmiş olacağım zamanları, gerçekten bir şeyler başarmış olacağım zamanları beklerdim. Ve ben hissediyordum daha iyiye gidiyordum, kendisi de geçen cuma söylemişti bunu. Evrenin karanlık tarafı da bu değil mi zaten? Daha geçen gün yanımızda olup birlikte vakit geçirdiğimiz kişileri, daha sonrasında sonsuza kadar göremeyişimiz... Başka türlü bir yaşam yok ki bu dünyada, bir yerlerde bizimle aynı durumları yaşayan bir sürü insan var. Sadece benim şiirlerim rafadan değil, birçoğumuzun hayatı da rafadan kalıyor. Bazılarımız buradan erken giden kişi oluyoruz, bazılarımızsa geride kalıp yarım kalıyoruz.

Merve ÇOMAKLI, 10-D

RAFADAN

Şu an durduğum rafın önünde genelde yalnızca ben olurum. Kitapçının sahibi Mükerrerrem ağabey önemli bir işi yoksa "Yine mi yayımlamadı şaheserini köftehorlar?" diye yanıma gelir, sırtımı iki sıvazlar, saçlarımı eliyle dağıtıp "Olacak, olacak sakın vazgeçme!" der. Her ayın son cuma akşamı tekrarlanır bu sahne. Yeni çıkmış bir kitabı raflarda bulamayan bir müşteri keyfimizi kaçırana değin, Mükerrerrem ağabeyle dergilerin sayfalarını karıştırırız. Bir şiirim ilk kez yayımlandığında yaşadığım mutluluğu, Mükerrerrem ağabeye sarılışımı, onunsa "Bunu ıslatalım evlat!" deyip bana oralet ısmarlayışını hep anımsarım. Ah benim Mükerrerrem ağabeyim!

Bugün Mükerrerrem ağabey yanıma gelmedi. Saçlarım dağılmadı, sırtım sıvazlanmadı, öylece kalakaldım. Bazen birine benim için kıymetlisin demezsin. Onun yerine okşarsın başını, dokunursun omzuna, yanındaki boş sandalyeyi gösterip buyur edersin masana. Bazen de gözlerinle öyle bir bakarsın ki dokunursun karşıdakinin yüreğine... Eskiler hal dili derlermiş buna. Bana göre bu dil kelimadan çok daha güçlü çok daha samimi çok daha etkili. Hoş kelamı da kibar adamdı Mükerrerrem ağabey. Sözcükleri gerdanlık gibi dizilirdi konuşurken. Kitaplarla hemhal olmanın mükâfatıydı bu hitabet yeteneği elbet. Severdim ruhu olan bu mekânı da bu mekânın sahibi gönül erbabını da... Sevdiğimi de bilirdim aynı zamanda. Bu koca şehirde küçücük bir sahaf dükkânında aile hasretimi gideriyordum belki de. Bundan üç yıl önce hayallerini kurduğum üniversiteyi okumak için gelmişim bu şehre. Küçük bir Anadolu kasabasında doğup büyüdüm. Bu topraklarda doğup büyüyen her çocuk gibi özgürce yaşadım küçüklüğümü... Huzurla, güvenle, samimiyetle geçen onca yıldan sonra bir eylül sabahı tren istasyonundayım elimde sıkıca tuttuğum valizim ile... İlk kez ayrılıyorum her şeyden, tüm vazgeçemem dediklerimden... Gidiyorum, gitmek fiiline en çok yakışan vasıta ile seyrediyorum geniş bozkırları, başı dumanlı dağları. Saatler süren yolculuğum bitiyor nihayet. Ardımda bıraktıklarım öyle acıtıyor ki içimi sevinemiyorum yıllarca hayalini kurduğum bugüne.

Bu karmaşık hislerle istasyondan taksi durağına kadar yürüdüm. Hiç alışkın olmadığım bir hengâme. Adım adım ilerleyen araçlar, birbirine karışan korna sesleri... Taksicinin gergin ve sinirli halini gördükçe iyice gerildiğimi, parmaklarımın buz gibi soğuduğunu hissettim. Sonunda kalacağım yurdun önüne geldim. Korktuğunda annesinin elini sımsıkı tutan bir çocuk gibi tuttum valizimi. Yürüyorum arnavut kaldırımını dar sokakta. Hikayeme yeni sayfalar eklemek için yürüyorum ağır adımlarla... Heyecanlı bir o kadar da yalnızdım, bir başıma. Tam o esnada omzuma bir el dokundu. Evlat dedi yumuşak bir ses tonu ile "Cüzdanın düştü inerken" diyerek uzattı. Evet benim cüzdanımdı. Altın bulmuş kadar sevindim derler ya işte öyle sevindim, utanmasam sarılacaktım karşımdaki bu adama. Hoş geldin şehrimize, sokağımıza anlaşılan öğrencisin ve yanılmıyorsam bu yurda yerleşeceksin. Komşu sayılırız artık diye gülümsedi.

İşaret parmağı ile sokağın sonunu gösterip: Az ilerdeki dükkânda benim ekmek teknesi. Gel hadi taze demlenmiş çay var. Bir bardak içelim sonra çıkarsın yurda dedi. Bu nazik daveti geri çevirmek istemedim. Aklıma dedemle vedalaşırken söyledikleri geldi " Hayırlı insanlar çıksın karşına" demişti. Duası kabul olmuştu galiba dedeciğimin. Kapıdan içeriye girdiğinde buram buram kitap kokusu karşıliyordu insanı. Taş plakta ise Müzeyyen Senar'dan "Fikrimin İnce Gülü" çalıyordu. Ben o günü, omzuma dokunan o eli, kitapların arasında oturduğum o ahşap tabureyi, içtiğim bir bardak çayın bana nasıl iyi geldiğini hiç unutmadım. O gün kesişti yolum ismi ile müsemma Mükerrerem ağabey ile. Artık okuldan kalan zamanımı burada geçirmeye başladım. Okumayı da yazmayı da severdim hatta yazdığım şiirler okul dergisinde bile yayımlanırdı. Bir gün Nazım'dan bir gün Cahit Sıtkı'dan diğer gün Özdemir Asaf' tan derken şiire iyice tutuldum. Mükerrerem ağabey ise en çok Turgut Uyar okurdu. Cemal Süreya'ya da ayrı bir ilgisi vardı. Son zamanlarda keyifsizdi, tadım yok der dururdu. Bildiğim kadarı ile eşini kaybetmiş genç yaşta. Çaresiz hastalığın pençesinden kurtaramamış. Sık sık eşinin kabrine giderdi. Giderken kucak dolusu kasımpatı götürürdü. En sevdiği çiçekmiş rahmetlinin. O gün yine sevdiceğinin yanına gitmiş. Düzeltmiş toprağını, bırakmış kasımpatılarını, dertleşmiş saatlerce... Görevliler fark etmişler hareketsizce yerde uzandığını. Meğer o gün vuslat günüymüş. Ölüme değil sevdiğine yürümüş Mükerrerem ağabey. Memleketten ayrılırken bir çift mezar ile vedalaşmıştım. Şimdi de senin başucundayım. Nasıl bilirdiniz rahmetliyi derlerse: İyi bilirdim diyeceğim, çok iyi... Bir yetimin yüzünü güldüren, başını okşayan kötü olabilir mi hiç? Mekânın cennet olsun. Toprağın bol olsun. Sana en sevdiğin şairin dizeleri ile veda ediyorum...

"Herkesin;

Bir umudu vardır,

Bir savaşı,

Bir kaybedişi,

Bir acısı,

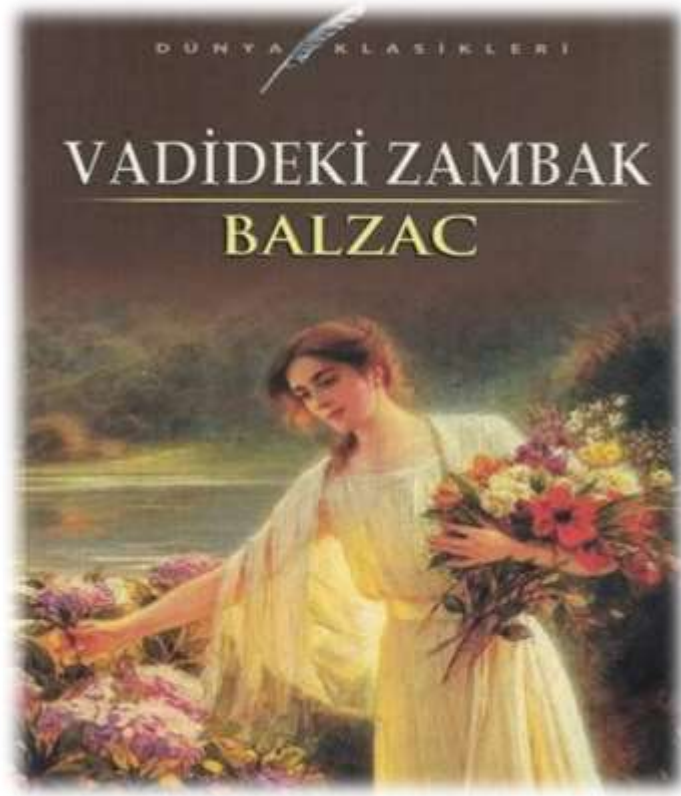
Bir yalnızlığı,

Bir hüznü...

Çünkü herkesin bir gideni vardır,

İçinden bir türlü uğurlayamadığı..."

CEREN AYIK, 10/A

VADİDEKİ ZAMBAK

Vadideki Zambak Honore de Balzac'ın kaleme aldığı, adını 100 Temel Eserlere yazdıran başarılı bir aşk romanıdır.

Roman, Henriette ve Felix arasında geçen imkânsız aşk hikâyesini anlatmaktadır. Aile sevgisinden yoksun baskıcı bir ortamda yetişen Felix de Vandesse içine kapanık, çalışkan bir çocuktur. Ailesi tarafından Paris'e yatılı okula gönderilen Felix okulunu orada tamamladıktan sonra ailesinin yanına Tours'a dönmüş ve ailesini temsil etmek amacıyla bir baloya katılmıştır. Baloda karşılaştığı Kontes Henriette'ye âşık olmuş ve onu uzun süre aklından çıkaramamıştır. Daha sonra Henriette ile Indre nehri kenarında karşılaşmış ve bu karşılaşma büyük aşkın başlangıcı olmuştur.

Henriette evli, iki çocuk annesi bir kadındır. Bu durum Felix için çok da önemli değildir fakat Henriette geleneksel ve aile sevgilerine bağlı bir kadın olduğundan dolayı aşkını hep daha geri plana atmıştır. Zamanla Henriette ve Felix arasındaki bağlar güçlenmiş, Henriette mesleğine yükselmek isteyen Felix 'i her daim desteklemiş ve en iyisine teşvik etmiştir.

İş için Paris'e dönen Felix her ne kadar Henriette'ye bağlı kalmak istese de Lady Arabelle Felix'i yoldan çıkarmış ve kendisine âşık etmiştir. Daha doğrusu Felix, ona âşık olduğunu sanmıştır. Daha sonra bunu duyan Henriette yemeden içmeden kesilmiş ve sonunda hasta olmuştur. Felix geri dönüşünde Henriette'yi can çekişirken görmüş ve yaptığından çok pişman olmuştur. Felix, Henriette'nin kendisini affetmesi için elinden her şeyi yapmıştır

ama artık çok geçtir. Âşık olduğu kadın yanı başında hayatını kaybetmiş ve ondan geriye sadece bir mektup kalmıştır.

Çok güzel bir konuya sahip mükemmel bir kitaptı. Betimlemeleriyle tanınan Balzac bu kitabında da bolca betimlemeye yer vermiştir. Balzac'ın en özenle yazdığı eserlerinden biri olan Vadideki Zambak yazıldığı dönemde pek ilgi görmemiş, daha sonradan üne kavuşmuş ve hala bu ününü devam ettirmektedir. Kahraman bakış açısıyla yani Felix'in gözünden yazılan bu kitapta döneme ait Fransa'nın durumu da ele alınmıştır. Kitapta beni en çok etkileyen yerlerden biri kitabın adıydı. Felix, âşık olduğu kadına karşı çok derin, çok özel ve tarif edilmesi zor duygular hissediyor. Her zaman gittiği ve Henriette'yi yeniden görebilme şansına sahip olduğu bu vadi bence Felix'in derin duygularını temsil ediyor. Henriette de bu vadinin zambağı. Sevecen, saf, güzel ve uzun, alımlı bir boyuna ve omuza sahip bir kadın. Felix'in Henriette'de dikkatini ilk çeken yer omuzlarıydı. Zaten balo gecesinin sonunda dayanamamış ve Henriette'nin omzuna bir öpücük kondurmuştu. Felix sevdiği kadını sadece iki kere öpebilmişti. Birini baloda, diğerini de ölüm döşeğindeyken.

Kitapta beni en çok etkileyen bir diğer yer ise Henriette'nin Felix'e yazdığı mektup. Henriette'nin Felix'i ne kadar çok sevdiğini, şu ana kadar neler yaşadığını, hangi duyguları hissettiğini, pişmanlıklarını, Felix'e özlemine anlattığı bu mektup bence kitapta en duygusal ve en can alıcı bölümdü.

Kitapta en sevdiğim karakter Henriette oldu. Çünkü Felix'e gerçekten çok âşık olmasına rağmen kocasını ve iki çocuğu olduğunun farkına varıp hislerini açığa çıkarmamış, Felix'in her daim yanında olup ona destek olup mesleğini en iyi şekilde yapmasını sağlamıştır. Bence Henriette bu yönüyle Felix'e tatmadığı anne duygusunu tattırmış, birbirlerinin eksiklerini tamamlamışlardır. Kitapta beni en çok etkileyen sözler:

- Sevilen kadın bütün kadınların en güzeli değil midir?

- Zambağım benim. Düşüncelerimle okşadığım, ruhumla öptüğüm, insan biçiminde açmış çiçeğim.

- Sizi seven bir kadın تنها bir yerde yaşamaktadır; sizin bakışlarınız onun bayramıdır, sizin sözlerinizle beslenir. O zaman bırakın o kadın sizin dünyanız olsun, zira siz onun her şeyi olacaksınız; onu gerçekten sevin, onu üzmeyin, bir rakiple kıskandırarak ona eziyet etmeyin. Sevmek, anlaşılma en büyük mutluluktur.

Aşk her zaman mutlu sonla biter lafına inananlar vardır. Bu kitap aşkların imkânsız olabileceğini, her zaman mutlu bir aşk hikâyesi olmayacağını anlatan çok güzel bir kitaptı. Başlangıçta çok fazla betimleme olan ve beni sıkıya başlayan bu kitapta aslında çok güzel ve yerinde betimlemeler yapılmış. Masallardan çıkıp gerçek aşk hikâyesi okumak isteyen herkese tavsiye ediyorum.

YAŞAR NE YAŞAR NE YAŞAMAZ

"Nüfus kağıdı istersem yaşamıyorum. Vergi alacaklarsa yaşıyorum. İş ararsam yaşamıyorum. Ceza keseceklerse yaşıyorum."(s.295) Nüfus kâğıdınızın olmadığını düşünün. Devlet kayıtlarına göre ölünüz, yaşadığınızı kanıtlayamıyor ve ne yapsanız da bir kimlik alamıyorsunuz. Kitabımızın ana karakteri Yaşar Yaşamaz, işte tam da böyle bir durumun içerisinde, ne yaşıyor ne yaşamıyor. Biz de bu eserde Yaşar'ın başına gelen türlü türlü maceraları, insanların duyarsızlığını ve ön yargılarını, bürokrasinin yanlış işleyişini, politikacıların sahte davranışlarını Aziz Nesin'in usta kaleminden okuyoruz.

Kitabı daha elinize alır almaz "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz", komik başlığı ile dikkatinizi çekiyor. Kitabın kapağını inceleme fırsatı bulamadan, kendinizi durduramayarak kitaba başlıyorsunuz. Başladığınız gibi de kendinizi olayların içinde buluveriyorsunuz. Çoğu kitapta karşılaştığımız ilk sayfalardaki anlaşılmaçlık, sıkıcılık, monotonluk bu eserde yok. İlk sayfalarla okuyucuyu içine çekmeyi başaran roman, siz sayfaları çevirdikçe sürükleyiciliğinden bir şey kaybetmiyor.

Birinci koğuşun ağzından bal damlayan anlatıcısı Yaşar Yaşamaz'ın diğer mahkûmlara anlattığı, geriye dönüş tekniğiyle yazılmış olan anılarını mizahî bir anlatımla okuyoruz. Yaşar Yaşamaz, hükümet kayıtlarındaki bir yanlışlık nedeniyle daha doğmadan şehit düşmüş olarak gözükmüyor. Bu yüzden kimlik alamıyor. Devlet işine gelince Yaşar'ın yaşadığını, işine gelmeyince de yaşamadığını söylüyor. Bu nedenle doğduğundan beri hiçbir işi yolunda gitmiyor. Sizi kahkahalara boğacak türlü türlü işler geliyor Yaşar'ın başına ama bunları önceden söyleyip heves kırmak istemem.

Eserin amacı güldürmekten çok daha fazlası. Aslında yazar, bir kara mizah kitabı olarak tanımlanabilecek bu eserle 1970'li yılların toplumunu ve özellikle de bürokrasisini yeriyor. Birtakım aksaklıkları, işleyişteki yanlışları okuyucuya açıkça gösteriyor. Kitaba kalıcı bir eser demekte bir sakınca görmüyorum; anlatılan olayları, aksaklıkları günümüzde de hala yaşıyoruz.

Aziz Nesin, Yaşar'ın anılarıyla yetinmemiş; hapisane yaşantısını da anlatmış. "Hayat Üniversitesi" olarak tanımlanan hapisanede Yaşar'ın değişimini ve gelişimini gözler önüne sermiş. İki farklı zaman diliminin harmanlanması, kitabın monoton olmasını engellemiş.

Yazar, vermek istediği bazı mesajları simgeleştirerek hikâyeye özlülük katmış. Örneğin fötr şapka, özellikle de paraya dayalı toplumsal ön yargıyı simgeliyor. *"Çünkü başında iyi mal bir föter olmalı ki, seni bir adam sansınlar."*(s.177)

Olayları epeyce abartmış yazarımız, tüm olaylar uçlarda yaşanıyor. Ama Aziz Nesin öyle doğal bir dil kullanmış ki ne kadar abartı bir olay olursa olsun kendinizi bizzat olayı yaşarken buluyorsunuz. Zaten olaylar abartılmış olsa da kitapta da söylendiği gibi *"Olmayacak şeyler değil ki, her gün hepimizin başından geçen şeyler."*(s.249). Bu nedenle kitap oldukça gerçekçi. Kitabın gerçekçi olmasında Yaşar'ın maceralarının günlük olaylardan temel alması kadar başarılı betimlemelerinin de yeri var. Kitabı bitirdikten sonra yaşanan olayları, kahramanları birer resim haline getirebilir okuyucu. Yazar betimlemeleri yaparken süse, sanata boğmamış kitabı; yalın bir dil kullanmış. Ayrıca betimlemeler okuyucunun gözüne de sokulmamış. Aksine metne çok güzel bir şekilde yedirilmiş. "Sarı saçlı çocuk, asabi bir insan" şeklinde değil betimlemeler. Belirgin sıfatlardan ziyade kahramanları olaylara verdikleri tepkilerle, davranış biçimleriyle tanıyoruz. Bu da kitabın doğallığına doğallık katmış. Doğallıktan, gerçekçilikten bahsetmişken yazarın üslubunun, seçtiği kelimelerin de bu konuda önemli bir yeri olduğunu söylemeliyim. Örneğin kitapta köylü karakterler konuşurken o yöreye ait sözcükler kullanılmış, beşik kertmesi gibi o yöreye ait kültürel özelliklerden bahsedilmiş. Bu durum hikâyeyi tutarlı da kılmış. Yerine göre argo kelimeler de kullanılmış. Ayrıca diyalog tekniğinden yararlanılması, metnin içine şiir gibi farklı edebi türlerin serpiştirilmesi, farklı özelliklere sahip birçok kahramanın olması da kitaba farklı bir boyut katmış.

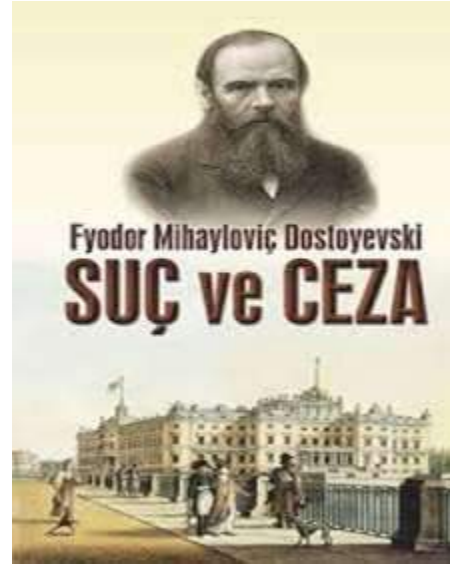
Merak unsurları üst seviyede tutulmuştu. Örnek olarak mahkûmların sürekli bahsettiği, her sorunu çözen Karakaplı Nizami Bey'i verebilirim. Kitabın heyecanını bozmamak adına fazla ipucu vermeyeceğim. Bazı olayların, yarıda kesilerek sonraki bölüme bırakılması da okuma isteği uyandırıyor. Kitapta "pekçok" gibi yanlış yazılmış kelimeler vardı. Kitabın sonunda belirtildiği üzere Aziz Nesin'e özgü olan bu kullanımlar, kitabın anlaşılmasını zorlaştırmamış; açıklığı bozmamıştı.

Aziz Nesin; eserde kendisini, sizi, beni, hepimizi anlatmış. Kitabın kahramanları; hepimizin tanıdığı, içimizden insanlar. Okurken özellikle de Yaşar Yaşamaz'da kendinizi buluyorsunuz. Kitabın ön sözünde de bu konuya *"Nasıl hepimizde biraz donkişotluk varsa demek biraz da Yaşar Yaşamazlık varmış..."*(s.9) diyerek değinmiş Meral Çelen.

Eser başta bir radyo oyunu olarak yazılmış. Çok beğenilince tiyatro oyunu olarak sergilenmiş, çizgi roman olarak yayımlanmış. Televizyonda da yayımlanan eser ayrıca iki filme konu olmuş. Yoğun istek sonucu eser bir roman olarak yayımlanmış. Kitap hakkında olumsuz bir yönden bahsetmemenden anlaşıldığı üzere ben kitabı çok beğendim, keyifle okudum. Okuma alışkanlığınız yoksa bile bu kitabın etkisiyle birer kitap kurdu olacağınızı gözüm kapalı söyleyebilirim. Bu kitabı küçük büyük herkese tavsiye ediyorum.

SUÇ VE CEZA

"Suç ve Ceza" Dostoyevski'nin 1866 yılında yayımlanan kitabıdır. Kitap, çağdaş Rusya'yı konu almaktadır ve yazıldığı dönemde önemli toplumsal sorunlar yaşanmaktadır. Yazar o dönemin önemli sorunları olan ve aslında günümüzde de hâlâ görülen yoksulluk, toplumsal eşitsizlik gibi konuları ele almıştır. Dostoyevski, bu kitabı yazdığı yıllarda çok acı çekmiş ve zorluklar yaşamıştır. Hem yazarın başından geçenler hem de o dönemin etkisi kitapta açıkça görülebilmektedir. Kitap toplumsal sorunları ele almanın yanında psikolojik ve felsefi bir kitaptır. Kitapta karakterlerin derin psikolojik çözümlemeleri yer almaktadır.

Kitabın başkahramanı Rodion Raskolnikov yoksul bir eski üniversite öğrencisidir. Parasızlık nedeniyle okulu bırakmış, bıraktıktan sonra da ders vererek kazandığı paralar yeterli olmadığı için iyice yoksullaşmıştır. Aslında aydın, dürüst, akıllı bir gençtir. Raskolnikov içinde yaşadığı toplumsal eşitsizlikler hakkında çokça düşünen bir karakterdir. Eşitsizliklere boyun eğmeyen kişileri "olağanüstüler" olarak nitelendirmiştir. Bu kişiler kendi dönemlerinde suçlu olarak görülmüş, sonraki dönemlerde ise kahraman olarak nitelendirilmişlerdir. Raskolnikov ezilen insanların neden ezilip başkaldırmadıkları hakkında düşünmek yerine başkaldırmayışlarına öfkelenmektedir. Raskolnikov kendisini bu halkın ve onun deyimiyle "sıradan" insanların karşısına ve daha yukarısında bir noktaya koymaktadır. Bu nedenle Raskolnikov kendisinin de tarihteki diğer "olağanüstü insanlar" gibi olduğunu kendisine ve çevresine kanıtlamak istemektedir. Bu düşüncesine başta çok inanmakta ve sorgulandığında sinirlenmektedir.

"Olağanüstü" insanların tarihte hep başkaldırırken temel ahlak kurallarını çiğnediğini ve bu hakka sahip olduklarını savunur. Kendisini de "olağanüstü" bir kişi olarak gördüğü için kendisinde de bu hakkı görmektedir ve bunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Onu suç işlemeye iten de budur. Kendisinin "sıradan" mı yoksa "olağanüstü" mü olduğunu anlama isteği onu cinayet işlemeye götürür. Öldürdüğü tefeci kadın kötü ve topluma zararlı bir kadındır. Bu nedenle onu ortadan kaldırarak topluma yararlı bir iş yaptığını düşünmektedir. Ancak daha sonra olaylar hiç de beklediği gibi gitmez. Hem işlediği cinayetin ardında getirdikleri hem de çevresinde gözlemlediği insanlar kendisinin hiç de "olağanüstü" olmadığını farkına varmasını sağlar. Bunun nedeni tarihteki diğer "olağanüstüler" kadar güçlü olmaması değil, "sıradan-olağanüstü" teorisinin yanlışlığından kaynaklanmaktadır. Suç işlemenin başta düşündüğü gibi toplumun ilerlemesini sağlamadığını, yaşadığı toplumda da kendi çıkarları için bu tür suçlar işleyen birçok kişi olduğunu fark eder. Yaptığının toplumda bir ilerlemeye değil, kendi ahlakında sorunlara yol açtığını ve kişiliğinin yıkıldığını görür. Bu nedenle artık hayranlık duyduğu kişiler "olağanüstü" olarak nitelendirdiği ve toplumda diğerlerinden üstün gördüğü kişiler değil, yaşadıkları kötü şartlara rağmen ahlakından ödün vermeyen ve

dimdik duran insanlardır. Ayrıca Raskolnikov'un vicdanlı bir insan oluşu ve işlediği cinayetten sonra suçluluk duygusu nedeniyle çok acı çekmesi onun hâlâ yeni bir başlangıç için şansı olduğunu göstermektedir.

"Suç var mıdır?", "Varsa nedir?", "Suçlu kimdir?" gibi soruları da ele alıyor yazar kitabın içinde. Okurken siz de sorguluyorsunuz bunları. Bazı sorularınıza cevap bulsanız da bazıları cevapsız kalıyor. Zaten bu tür sorular tarih boyunca kesin ve doğru denebilecek şekilde cevaplanamamış sorular. Ancak yine de yazar önünüze farklı bir bakış açısı getiriyor. Suçlunun bir suçu neden işlediğini ve neden işleyebileceği üzerinde kafa yoruyorsunuz. Belki günlük hayatta hiç tereddüt etmeden verebileceğiniz cevapları sorguluyorsunuz.

Kitap sadece vermek istediği düşünceyle değil, kurgusuyla da okuyucuyu kendisine çekiyor. Karakterlerin kafasından geçenlerin ve olayın anlatılma biçimi okuyucunun ilgisinin azalmamasını sağlıyor. Sadece başkarakter değil, diğer karakterler de ustaca kurgulanmış. Sanki karşınızda gerçek bir insan varmışçasına karakterlerin ne düşündüğünü tahmin etmeye çalışırken buluyorsunuz kendinizi. Yazar betimlemeleri ustaca kullanmış ve bu sayede siz de okurken kendinizi olayın içinde gibi hissediyorsunuz. Bu nedenle Raskolnikov cinayet işledikten sonra olay yerinden kaçmaya çalışırken yakalanacak diye belki karakterin kendisinden daha fazla heyecanlandım. Yaptığı şeyin ne kadar kötü olduğunu bilsem de onun için korktum. Kendimle tamamen özdeşleştiremediğim bir karakterin yerine bu kadar heyecanlanıp korkmamı, onun yerinde sanki ben varmışım gibi hissetmemi de yazarın ustalığından başka bir nedene bağlayamıyorum.

Bu kitap bana göre her okuyuşta farklı bir tat verecektir okuyucuya. Bilgi birikiminizin, hayata bakış açınızın ve deneyimlerinizin okuma sürecini de etkileyeceği kesindir. Bana göre kaç kez okursanız okuyun keyifli olacak bir kitap. Çünkü daha önce de belirttiğim gibi sizinle büyüyen bir kitap. Toplumsal eşitsizlik ve yoksulluk gibi kavramları da konu aldığı için çevrenizi gözlemledikçe biraz daha kolay anlayabileceğiniz bir kitap. Gerek toplumsal sorunlar gerekse bireysel ahlak ilkeleri hakkında sizi düşünmeye iten bu kitap mutlaka okunması gereken kitaplardan bir tanesi.

Kaynakça:

Mazlum Beyhan, "Suç ve Ceza" ön sözü

Pelin BAYGELDİ, 11-A

FELÂTUN BEY'LE RÂKİM EFENDİ

"Türk Edebiyatının ilk alafranga, züppe tipi Felâtun Bey; tam karşısında ölçülü ve çalışkan Râkım Efendi..."

Edebiyatımızın "Yanlış Batılılaşma" üzerine yazılmış olan ilk romanı Felâtun Bey'le Râkım Efendi, ünlü yazarımız Ahmet Mithat Efendi tarafından yazılmıştır. Alaturka kesimi temsil eden Râkım Efendi; onun karşısında alafranga kesimi temsil eden Felâtun Bey üzerinden yanlış Batılılaşma konusunu işleyen bu roman, ilk kez 1875 yılında yayımlanmıştır. Yayımlandığı yıldan bu yana birçok kez okunmuş ve okurları tarafından da oldukça beğeni kazanmıştır. İnce bir mizah ile okuyucularına tecrübe, özentilik, yaşam, aşk gibi kavramları anlatan hayatın içinden ve sıcak bir hikâyeye sahiptir.

Yıllardır gözümün önünde olmasına rağmen okumak için neden bu kadar beklediğimi hâlâ anlayamamakla beraber şimdi de neden bitti diye düşünüyorum. Başlarda zorlanmış olsam bile belli bir bölümden sonra benim de onlara dahil olduğum çok güzel bir romandı elimde tuttuğum bu kitap. Sanki Canan'ı ablam, Dadı Kalfa'yı annem, Râkım Efendi'yi ağabeyim, Yozefino'yu öğretmenim, Felâtun Bey'i ağabeyimin arkadaşı ve Can ile Margrit'i ise çok yakın arkadaşlarıymış gibi hissederek bitirdim bu romanı. Özellikle Râkım Efendi'yi o kadar çok benimsedim ki adeta ağabeyimin hayatını okuyormuşum gibiydi. Kitabın ana konusunu oluşturan ve konuyu anlamamızı sağlayan karakterler tabii ki Felâtun Bey ile Râkım Efendi. Fakat Ziklas ailesinin alafrangalığı, Canan'ın masumane tavırları ve Yozefino'nun modernliği de asıl anlatılmak istenenin oldukça destekliyor. Alafrangalığı ile bilinen "Merakî" lakaplı Mustafa Merakî Efendi'nin oğludur Felâtun Bey. O yeter ki paraya, aşka sahip olsun; gezsin, eğlensin. Bunlar olduğu sürece Felâtun Bey her şekilde yaşar. Romanda da anlatıldığı gibi tam bir hoppadır. Frenkçe ismi Platon olan Felâtun Bey, Râkım Efendi ve Margrit'in arasında geçen bir diyalogda anlatıldığı gibi;

Margrit: "Kahve adamı olduğundan bir salonda gördüğü kızı dahi kahvehanede gördüğü kızlar gibi zannediyor."

Râkım: "Çocuktur."

Margrit: "Sizden daha yaşlı bir çocuktur."

Râkım Efendi demişken romanımızın çalışkan, dürüst, işinde gücünde ve saygılı karakterinden de bahsetmeden olmaz. Bulunduğu bir loca halkı gıyabında "Lakin şu çocuk ne kadar kendi halinde bir şeydir! İşreti yok, kumarı yok, bir vukuatı yok! Allah için kız gibi bir delikanlıdır" dermişlerdir. Özellikle Ziklas ailesinin güvenini kazanmış bir beyefendidir. Kitabı okumaya başlamadan önce Râkım ile Felâtun Bey'in hayatlarının ortak bir yerde kesiştiğini ve benzer yanlarının olduğunu düşünmüştüm. Romanı okuduktan sonra düşündüklerimle hiçbir benzerliği olmadığını fark ettim maalesef. Sanki Felâtun Bey ve Râkım Efendi'nin hayatlarının belli bir bölümünde yaşadıkları kaleme alınmış gibiydi. Açıkçası daha fazla ortak nokta olmasını beklerdim. Râkım Efendi'nin hayatı Felâtun Bey'in hayatına göre gerçekleri daha fazla yansıttığı için (aşk, acı, ikilemler, hayatın zorlukları gibi) ağırlıklı olarak Râkım Efendi'nin yaşadıkları anlatılıyordu. Bazen aralara girilerek "Felâtun Bey'i hatırd tutuyor musunuz?" gibi sözlerle bir paragraf bile olsa Felâtun Bey'e geçip onun hayatında o an ne yaşıyorsa onlar anlatılıyor ve daha sonra tekrar Râkım'a dönülüyordu. Olaylar anlatılırken gözlemci bakış açısı hâkimdi. Sanki bulundukları ortamlarda birer kamera var ve onları gözlemliyormuşuz gibiydi. Diyaloglar sayesinde de kahramanların düşüncelerini ve duygularını anlayabiliyorduk. Bence bakış açısı olarak gözlemci bakış açısının kullanılması okuyucu ile karakterler arasındaki ilişkiyi daha sıcak tutmaya yardımcı oluyordu. Karakterlerin duygularını diyaloglar sayesinde kendilerinden öğrenmek okuyucuyu kitaba bağlayan unsurlardan biri olmuştu. Bu ikili her ne kadar birbirlerinden çok hazzetmeseler de sürekli bir yerde karşılaşıyorlardı. Bu sayede ikisini bir arada görebiliyorduk. Felâtun Bey'in anlatıldığı kısımlarda "ağır" olarak nitelendirebileceğim eski mânâlı kelimeler ve "Adıyo monşer, bon vuayaj mon ami, oui madame" gibi "alafranga" olarak nitelendirebileceğim Fransızca kelimelerden oluşuyordu. Hatta birkaç diyalogun başında Fransızca cümleler bile yer alıyordu. Buna kıyasla Râkım Efendi'nin anlatıldığı kısımlarda daha çok anlaşılır kelimeler ve "Gönül ister ki ben seni zülûflerin perişan bir hal-i letafet-iştimal içinde göreyim. Ancak ah ne fayda ki ne zaman senin zülûflerin perişan olursa benim de zihnim perişan olur. Ya Rab bu emel ne zaman elverip hâsıl olacak ki sizin zülf-i perişanınızla benim mecmuiyet-i hatırım (zihnin bütünlüğü) bir anda cem olalar?" gibi gazellerden alınmış beyitler yer alıyordu. Râkım Efendi, ders verdiği Ziklas ailesinin İngiliz kızları Can ve Margrit ile beyitleri Türkçe anlamlarına çeviriyorlardı. Bu sayede biz de dönemin dilini daha rahat anlayabiliyorduk. Bence Batı'yı yani Fransa'yı ve alafrangalığı ele alan böyle bir romanda Fransızca kelimelere, cümlelere yer vermek oldukça ince ve güzel bir ayrıntı olmuş. Eğer "Yanlış Batılılaşma" konusunu bir karakter üzerinden anlatacak olursak bu bence Felâtun Bey olmalı. Her ne kadar babası alafranga bir tip olmasına rağmen Batı'yı sadece para, dans ve eğlence olarak gördüğü için yanlış yola düşmüştür. Bütün parasını en son gitmesi gereken yerlerde kaybettiği için en sonunda İstanbul'da bile duramamıştır. Şöyle bir düşünüyorum da "Acaba bu konu başka nasıl anlatılabilirdi?" diye, benim de aklıma karşılaştırma yapmaktan başka bir şey gelmiyor. Gerçek hayatı Râkım Efendi üzerinden, özenti hayat yaşamaya çalışanları da Felâtun Bey üzerinden anlatmak oldukça doğru bir tarz seçimi olmuş. Zaten romanda da Felâtun Bey gibi olanların sonunu çok açık bir şekilde görüyoruz. Avrupa iyidir, güzeldir ama fazlası zarardır aslında. Yozefino'nun da dediği gibi "Bir kere Türklerdeki şu misafirperverlik Avrupa'da bulunmaz. Muradım onlar birbirine gitmezler demek değildir. Lakin sofraları, baloları hep resmî şeylerdir. Herkes hanesine geldi mi yine kendi familyasıyla kalır. Aralıkta bir familya içine misafir gelmiş görülmesi veyahut insanın

kendisini başka bir familya içinde görmesi bir büyük teceddüt (yenileşme, yenilik) demektir." Böyle bir konunun ele alındığı romanda "Aşk nerede?" diye sormak okurların en büyük hakkı olabilir. Şahsen ben aşkın olacağına pek ihtimal vermemiştim ama kitabı okuduktan sonra böyle düşündüğüme pişman oldum desem yalan olmaz. Öylesine ince işlenmiş bir aşk vardı ki... Daha önce böylesine zorlu, şartlar olarak uymayan, çeşitli dolapların döndüğü ve bir o kadar da sıcak bir hikâye okuduğumu hatırlamıyorum. Yataklara düşme derecesine gelene kadar Râkım'ı seven Can, ablasının gölgesinde kaldığı için duygularını açamayan Margrit ve tabii ki Râkım'ın aşkı olan Canan. Râkım ve Canan'ın aşkını en güzel Yozefino anlatır. Canan'ın piyano öğretmeni olan Yozefino; tam bir alafranga, tipik aşk kadınıdır. Az çapkın değildir aslında ama Canan'ı çok sevdiği için aşklarına pek ses etmez. Aralarında belki de yirmi yaş fark vardır ama aşk bu... Yozefino'nun Râkım'a söylediği "Kızda senin için büyük bir muhabbet görmekteyim. O kadar büyük muhabbet ki ben bu nevi muhabbeti hiç kimsede görmedim. Aralıkta bir ağzını ararım bakarım kızcağızın göğüsçüğü senin muhabbetinle doludur." Gibi cümlelerinden Canan'ın Râkım'a karşı olan duygularını rahatça anlayabiliyoruz. Aynı şekilde Râkım'ın da "Canan! Ah Canan! Seni vallahi kendimden kıskanıyorum!" şeklindeki haykırıışlarından Canan'a olan aşkını ve tutkusunu anlayabiliyoruz. Râkım'ın hayatı gerçek hayat derken kastettiğim durum buydu. Gerçek hayatta da severiz, âşık oluruz ama "Ben sana o gözle bakmıyorum." Deyip dururuz. Okurken "Dur Canan onu söyleme!" ya da "Öyle deme Râkım, üzülür!" gibi kendi kendime yorum yaptığım bir aşk hikâyesiydi. Kitabın ana konusundan sapılmadan ince ince işlenmiş bir hikâye idi bu da. Verilmek istenilen mesajın; aşkın, gerçeklerin, hayallerin, tecrübelerin ve alınan derslerin sayesinde verildiği bir romandı. Okunulması gerektiğini düşündüğüm romanlardan biri oldu.

"Ömrümüz o kadar azdır ki bu âlemde eşedd-i ihtiyaçla muhtaç olduğumuz tecaribi (tecrübeler) bizzat ifayla onlardan edilecek istifadeyi etmeye vü'ati mütehammil (tahammül eden) değildir. Sairlerinin tecarip vakasını nazar-ı kabul ve ehemmiyette tutarsak, belki rahatça, serbestçe, namuskârâne yaşayabilmeye muvaffak oluruz."

VEBA

Cezayir kıyılarında modern bir kent... Farelerle gelen ölümcül bir hastalık... Albert Camus, Veba romanında 20. yüzyılda bir şehrin vebayla savaşını anlatıyor. Oran birçok açıdan modern olarak nitelendirilirken insanları da oldukça sıradan hayatlara, alışkanlıklara ve zevklere sahipler. Kitap şehirdeki bu son derece normal ve modern hayatı âdeta gözümüze sokarak başlıyor. Ancak şehrin sokaklarında ölü farelere rastlanmasıyla işler değişiyor. Veba ilk başta Oranlılar için çok da ciddi bir mesele değil.

Onlar için geçmişte insanları öldürmüş ancak 20. yüzyılda etkisi olamayacak bir hastalık. "İlman ülkelerde yıllardır izine rastlanmıyor. Olamaz bu, herkes Batı'da bunun çoktan yok olduğunu biliyor. Evet, herkes bunu biliyordu, ölümler dışında." (s.44)

Hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla şehre giriş çıkışlar yasaklanıyor. İnsanlar için bu, sevdiklerinden bir süre uzak kalmak demek. Herkesin şehir dışındaki eşleri, uzun zamandır görmedikleri akrabaları bir anda değere biniyor. İnsanlar onları aniden saran bu özlemle yanıp tutuşuyorlar. Ancak ölü sayıları korkunç düzeye eriştiğinde, insanlar kadın erkek diye ayrılmadan kireçlenip toplu mezarlara gömüldüklerinde gerçek umutsuzluğa şahit oluyoruz. Bundan daha da kötüsü, Camus'nun görüşüyle umutsuzluk alışkanlık hâline geliyor. Ancak bütün bu umutsuzlukların arasında insanların iyileşmesi için çabalamaya devam eden Dr. Rieux'ün mücadelesine ve insanların bireysel acılarını bir kenara bırakıp toplumsal acılar ve sorumluluk ile hareket edişine tanık oluyoruz. Bireysel bir acının toplumsal bir sorumluluğa dönüşümünü Parisli bir gazetecide gözlemliyoruz. Gazeteci Rambert veba yüzünden şehre hapsoluyor ve Paris'te bıraktığı karısına ulaşmak için her türlü çıkışı deniyor. Bir yolu bulunana kadar Dr. Rieux ile birlikte vebalılara yardım ederken kendini artık bu şehrin parçası olarak görmeye başlıyor. Uzun zamandır beklediği kaçış fırsatı ayağına geldiğindeyse kalıp ait hissettiği bu yerin insanlarına yardım etmeyi, herkesle birlikte mücadele etmeyi seçiyor.

Dr. Rieux ise farelerin görüldüğü ilk andan itibaren kendi mücadelesini sürdüren bir doktor. O ve şehrin yabancısı Tarrou vebayla en çok savaşan insanlardan olsalar da veba; onların ilkelerinde, fikirlerinde ve hayata bakışlarında bir şey değiştirmiyor. Tarrou bu değişmemenin sebebini zaten hayatı boyunca kendini vebalı hissetmesine bağlarken Dr. Rieux inandığı değerlere bağlı kalarak ve ölüm hakkındaki görüşlerini asla değiştirmeyerek bunu yapıyor. Rieux kitap boyunca hastalığın sona ermesine karşı umut olmasa bile bu işi sonuna kadar götüreceğini belirtiyor. Ancak Rieux'ün amacı kendinin de söylediği gibi kahramanlık yapmak değil. Rieux yalnızca insan olmak, acıyı hissetmek ve insanlara elinden geldiğince yardım etmek istiyor. Ona göre yardım edilebilecek herkese yardım edilmeli. "Sanırım yiğitlik ve azizliğe karşı eğilimim yok. Beni ilgilendiren, bir insan olmak." (s.252) Tarrou da onunla aynı görüşte ama kendini insan olmak konusunda daha az hırslı buluyor.

Diğer taraftan veba süresince insanlara hastalığın tanrının cezası olarak gönderildiğiyle ilgili kiliselerde vaaz veren Rahip Paneloux'un bir çocuğun acı çekişine baştan sona şahit olmasıyla neredeyse tanrıyı sorgulayacak cüretkârlığa eriştiğini ve görüşlerinin tamamen değiştiğini görüyoruz. Masum bir çocuğun acı çektiğini görmenin karakterler üzerindeki etkisi aslında bizi Camus'nun ünlü sözüne getiriyor: "Ve ölünceye kadar çocukların işkenceden geçtiği şu yaratılışı reddedeceğim." (s.217)

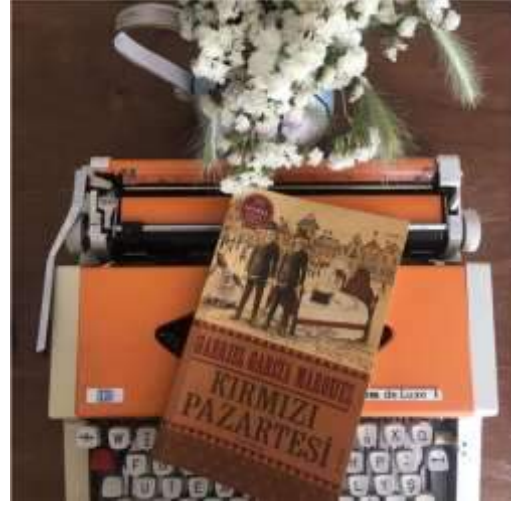
Romanın adı gereği kitabı okumaya başladığımız andan itibaren ölümcül bir veba salgınına tanık olacağımızı anlıyoruz. Olayların nasıl sonuçlanabileceğini tahmin edebiliyoruz ve beklendik bir sona da ulaşıyoruz. Ancak zaten kitabın amacı vebayı ana tema değil de daha çok bir araç olarak kullanmak. İnsan olmak, ahlaklı olmak, ölüme ve kötülüğe karşı durmak ana temada işleniyor. Kitap daha çok satır aralarından, klasik tipler ve özgün karakterlerden, toplumsal psikolojiden oluşuyor. Bütün bu parçalar büyük bir ustalıkla bir araya getiriliyor. Alışıldık çatışma unsurlarına karşın bu kitapta iyilik ve kötülük çelişkisini görmüyoruz. Yalnızca veba ve insanlar, hastalık ve ahlak, ölüm ve Dr. Rieux, tanrı ve amaçsızlık... Bütün bu kurgunun içerisinde yaratılan kasvetli ve umutsuz havaya rağmen Tarrou'nun, Rieux'ün, Paneloux'un ve Rambert'in umuduna tanıklık ediyoruz. Rieux'e göre ölüme alışmadığımız, insan kaldığımız sürece umut var. Tarrou'ya göre de suçlular bile ölümle cezalandırılmamalı. Camus insan yaşamının kutsallığını bize hatırlatırken suçluların ölümle cezalandırılması yönündeki kanının yanlışlığını da anlatıyor. Ayrıca tanrıya inanmayan bir doktorla bir rahibi aynı ilkeler ve amaçlar doğrultusunda bir araya getirerek hoşgörülü yaklaşımını okuyucuya hissettiriyor.

Camus'un bu yaklaşımlarını ilahi bir bakış açısıyla ele aldığını sanırken bahsedilen anlatıcının Dr. Rieux'ün kendisi olduğunu sonlara doğru öğreniyoruz. Yani kitap bir nevi kahraman bakış açısıyla yazılmış. Rieux görüşlerini tarafsız aktarmak adına böyle bir anlatımı seçiyor ama şehrin yabancısı olduğu için Tarrou'nun defterlerinden alınan kısımların daha objektif tahliller olduğunu görebiliyoruz. Kitabın geneline yalın ve rasyonel bir dil hâkim. Duygular yansıtılırken bile aşırılığa kaçılmıyor ve dil çok yerinde kullanılıyor. Bu abartısız üslup, karakterleri ve olayları daha kolay analiz etmemize yardımcı oluyor. Kitap boyunca Oran yer yer anlatılmış ve veba süresince büründüğü hava, yaşadığı değişim okuyucunun gözünde net bir görüntü çizecek şekilde betimlenmiş. Dr. Rieux bu betimlemelerde ve psikolojik tahlillerde Tarrou'nun defterlerinden yararlanmış. Okurken daha önce Oran kentinde bulunmuş gibi bir izlenim ediniyoruz. Mevsimlerin Cezayir kıyılarına etkisi, bunaltıcı sıcaktan serin ama kasvetli sonbahar aylarına kadar ustaca anlatılmış. "...evlerin üzerine kasım göğünün soğuk ve altınsı ışığı düşüyordu." (s.232) Bu mevsimlerin ve ayların değişimine özgü betimlemeler kitabın kronolojik olay örgüsünü destekliyor.

Bütün olarak ele alındığında Veba, çağlar ve toplumlar fark etmeksizin acının ve ölümün aynı çarpıcılıkla var oluşunu sürdürdüğünün bir göstergesi. Hem umutsuzluğu hem de umudu hissettiriyor. Bu anlamsız acılar ve ölümler karşısında ahlaklı durabilmeyi, insan olabilmeyi anlatıyor.

KIRMIZI PAZARTESİ

Gabriel García Márquez'in 1981 yılında kaleme aldığı, Türkiye'de ilk olarak 1982 yılında İnci Kut çevirisiyle Can Yayınları tarafından yayımlanan ve yazılışından bir sene sonra Márquez'in alacağı Nobel Edebiyat Ödülü yolunda önünü açan eseri Kırmızı Pazartesi -orijinal adıyla Cronica de Una Muerte Anunciada- işleneceğini herkesin bildiği bir cinayetin öyküsüdür. 1927'de Kolombiya'da dünyaya gelen yazar 2014'teki vefatına kadar her biri birbirinden çarpıcı sayısız eser yazmıştır. Adı, 20. yüzyılın en başarılı yazarları arasında geçmektedir.

"Santiago Nasar, onu öldürecekleri gün, piskoposun geleceği gemiyi karşılamak için sabah saat 05.30'da kalkmıştı."(s.11) cümlesiyle başlıyor Kırmızı Pazartesi. Bir cinayet romanına başlamak için oldukça cesur bir seçim ama eser zaten her yönüyle cesurca kaleme alınmış ve bir cinayet romanından çok daha fazlası olan gerçek bir öykü. Márquez, büyüdüğü kasabada yaşanan bir namus cinayetini, üzerinden yirmi yedi yıl geçtikten sonra birinci kişilerin ağzından dinleyip mükemmel bir kurgu ve üslupla yazıya döküyor. Romanda, Angela Vicario'nun düğün gecesi, kocası tarafından, bakire olmadığı gerekçesiyle baba evine geri getirilmesinden Santiago Nasar'ın öldürülmesine kadar geçen süre geriye dönüş tekniği kullanılarak anlatılıyor.

Márquez'in en büyük başarısını, romanın sonunu başından beri biliyor olmanıza rağmen merakınızın, hevesinizin ve tadınızın asla kaçmamasında görüyorsunuz. Zekice planlanmış kurgusu sizi gerçeklikten bağımsız başka bir dünyanın içine çekiyor. Kısa olmasına rağmen çokça mesaj ve özellikle töre cinayetine ağır eleştiriler içermesiyle yazarın kaleminin gücüne hayran kalıyorsunuz. Bütün bunların üzerine ideal uzunluk ve detaydaki betimlemeleri, sade ve anlaşılır dili de eklendiğinde tadı damağınızda kalan bir roman oluyor Kırmızı Pazartesi. "Ortalık mahşer yeri gibi kalabalıktı; ama Escolástica Cisneros, iki arkadaşın kalabalığın tam ortasındaki boş bir halkanın içinde hiç zorluk çekmeden yürüdüklerini görür gibi olmuştu, çünkü insanlar Santiago Nasar'ın öleceğini biliyorlar, ona dokunmaya cesaret edemiyorlardı."(s.92) cümlesi aslında herkesin bildiği, kullandığı basit ve sade kelimelerden oluşmuş olsa da yazarın bu kelimeleri özenle bir araya getirip kitabın sayfalarına adeta Santiago'nun öleceği sabah kasaba meydanının görünüşünü ve kasabadaki henüz işlenmemiş cinayetin havasını resmetmesi ustaca yapılan sade ama kuvvetli betimlemelerden biri. Kitabı sonuna kadar romantizm etkisiyle yazıldığını düşünerek okuyabilirsiniz. Yazarın anlatıcının kendisi olması, duygu ve coşkunun yoğun bir şekilde işlenmesi -özellikle cinayet sahnesinin tüm dramatikliğiyle okuyucuya verilmesi- aşk ve ölümün temel temalar olması, din unsuruna ve çeşitli inançlara değinilmesi, düşsel öğelerin imgesel olarak kullanılması -Santiago'nun öldürülmesinin önündeki haftalar rüyalarında incir ve badem ağaçları görmesi- gibi birçok romantik unsura yer verilse de yazarın bu eserinin de diğer birçok eseri gibi "büyülü realizm" etkisinde yazıldığı söyleniyor.

Akıcı bir anlatım... Yazarın, cinayetle ilgili röportaj havasında bilgi toplaması, karakterlerin cümlelerini doğrudan anlatım yoluyla okuyucuya aktarması ilgiyi canlı tutuyor; kendi kurgusunu değil, yaşanmış bir hikâyenin parçalarını bir araya getirip yazmasına rağmen tüm parçalar kusursuzca yerine oturuyor ve birbirine bağlanıp güçlü bir kurgu ortaya çıkarıyor. Belki de sadece bir kere adı geçen onlarca karakter olması ve hepsinin uzun İspanyolca isimleri olması karmaşadan çok kimin kim olduğunu unutmanıza sebep oluyor ama kitabın bütününe baktığınızda yazarın bu gereksiz karakterlerden faydalandığını görüyorsunuz. Aslında kitabın ana karakteri olan Santiago Nasar, bilinçli olarak bu gereksiz detaylarla arka planda tutuluyor, ilgi ondan uzaklaştırılıyor ve adından çok da bahsedilmiyor. Tıpkı olayların merkezinde olan Angela Vicario'dan sadece birkaç bölümde bahsedilmesi gibi. Burada kasaba halkının cinayete karşı takındığı vurdumduymaz tavrın eleştirildiği söylenebilir. Sanki Santiago'nun öldürülmesi konuşulmaya çok değer değilmiş, cinayet çok da haksız yere işlenmemiş; namusu kurtarılmaya çalışılırken omuzlarına hayatı boyunca atamayacağı bir yük yüklenen Angela'nın hüznü çok da önemli değilmiş gibi... Bu kadar kişiden birinin bile zamanında Santiago'ya haber verememesinin trajikomikliği de vurgulanıyor olabilir. Bütün bu "tek cümlelik karakterler" işlenirken yöresel kullanımlar, orijinal dilinde bazı söyleyişler kullanılması anlatımı çeşnilendirebilirdi.

Kasabanın hâli vakti yerinde, tanınmış kişilerinden biri Santiago. Ahlaki değerlere çok da bağlı değil. Çapkınlığıyla gelen kötü bir namı var. Márquez'in toplumu kuvvetle eleştirdiği bir başka yönü görülüyor burada: Kasaba halkının büyük bir kısmının daha önceki tutum ve davranışlarından dolayı içten içe, Santiago'nun ölmesine üzülmediklerini hatta sevindiklerini dile getiriyor yazar. "Yalnızca onlarla aynı fikirde olmakla kalmıyordum, erkeklik görevini yerine getirmeyecek olursa onunla asla evlenmeyecektim."(s.60) diyor Pablo Vicario'nun nişanlısı. Okuyucu bile kendine itiraf edemese de Santiago'nun çok da masum bir kurban olmadığını düşünebiliyor. Doğrusunu yanlış öğrenmeden, adalete başvurmadan, "erkeklik görevi (!)" adıyla işlenen; katillerin sorgusundan sonra da "namus uğruna meşru müdafaa" kabul edilen bu cinayete bir sitem Kırmızı Pazartesi. Türkiye'de de, ne yazık ki, sıkça karşılaştığımız, evrensel bir vahşet töre cinayeti. Zaten Kırmızı Pazartesi'nin birçok sayfasında Türkiye'nin çoğu kesiminde gözlemlediğimiz âdetlere, düşünce yapısına, batıl inanışlara, "küçük yer" kavramına rastlıyoruz.

İkizler vahşi bir cinayet işlemiş olsalar da "Kadın sezinlemişti neler olduğunu. Vicario kardeşlerin bu hükmün infazını yerine getirmek kaygısında olmaktan çok, biri çıkıp bir iyilik yaparak kendilerini engellese diye düşündüklerinden kesinlikle emindi."(s.55) cümlesinde yazarın da ifade ettiği gibi hiçbir zaman birini öldürmeyi gerçekten istemiyorlar ve bunun için cinayet sabahı kasabada karşılarına çıkan herkese Santiago'yu öldüreceklerini söylüyorlar. Bu noktada kitaptaki iki büyük çatışmadan biri alevleniyor: Neredeyse tüm kasabının işleneceğini bildiği bu cinayetin önüne geçilememesini sebebi, kasabanın pederinin de söylediği gibi "Hiç kimse acaba Santiago Nasar önceden uyarılmış mıydı diye merak etmemişti çünkü öyle olmaması imkânsız gelmişti herkese."(s.25) ihmal ve göz ardı, zihinlerinin önceki akşamki düğün eğlencesinden sonra hâlâ bulanık olması mı yoksa Angela'nın durumunu öğrenmiş kasaba halkının genç kızın "namusunun" ancak böyle temizlenebileceğine inanıp bu cinayetin sözde namus uğruna işlenmesine göz yumması mı? Bu sorudan da hikâyedeki diğer çatışma ortaya çıkmış oluyor: Bu cinayetin boşuna işlenip işlenmediği yani Santiago'nun masum olup olmadığı.

Yakın zamanda kaybettiğimiz ve ölmeden kıymeti bilinebilmiş olan sayılı yazardan biri Gabriel García Márquez. Kırmızı Pazartesi de konusu cinayet, katil ya da kurban olmayan bir cinayet romanı, Márquez'in "Namus aşktır."(s.87) düşüncesiyle işlenen namus cinayetlerini kınayışı...

"Hayatın en sonunda kötü bir romana bu kadar benzeyebileceğini kabul etmek gelmiyordu içimden."(s.80)

Sude SÜMBÜL, 11/E

DOĞU'NUN LİMANLARI

Bir hayatta kaç hikâye sığar? Lübnanlı yazar Amin Maalouf'un "Doğu'nun Limanları" adlı kitabına göre sınırsız. Doğulu bir gencin işgale direnişiyle çıktığınız yolculuk, içinizi ısıtacak bir aşk hikâyesiyle devam eder. Sonrasında baş döndürücü bir hızla konu değiştirerek size insanın çaresizliğini, özgürlüğü sorgulatacak psikolojik bunalımları, deliliği konu edinen bambaşka bir hikâyeye evrilir. Âdeta iç içe geçmiş

hikâyelerle oluşturulan eser, insanın her hayatının her anının farklı bir hikâye olduğunu gösterir okuyucuya. Kahraman bakış açısıyla, kitabın başkarakteri İsyân Kitabdar'ın ağızyla anlatılan anılarla oluşturulan kitap, bütünüyle İsyân'ın hayatını konu alır. Osmanlı hanedan soyundan gelen Kitabdar ailesinin yakın geçmişiyle başlayan roman, daha sonra Lübnan'da İsyân'ın çocukluk anılarıyla devam eder. Gençlik çağının başında ailesinin baskılarından kaçmak için Fransa'ya giden İsyân; Fransa'da bulunduğu dönemde, patlak veren İkinci Dünya Savaşı'nda direnişçilere hafiyelik yaparken tanıştığı Yahudi asıllı Clara adlı genç kıza âşık olur fakat ikili, yolları ayırmak zorunda kalır. Savaştan sonra ülkesine dönen başkarakterimiz, şans eseri burada Clara ile tekrar karşılaşır ve ikili bu kez ayrılmaz, evlenmeye karar verirler. Güzel haberlerle taçlanan evliliklerine rağmen Doğu Akdeniz'de Araplar ve Yahudiler arasında yeni bir savaş başlar, Clara ve İsyân bu kez daha zor bir ayrılığın içine sürüklenir.

Yazar, "Doğu'nun Limanları"nda ağırlıklı olarak savaş ve ırkçılık temalarını işlemekle birlikte aşk, psikoloji, özgürlük gibi temalara da yer vererek konunun zenginleşmesini sağlamıştır. Alışlagelmişin aksine Amin Maalouf; savaşı cephedeki kahramanlar ya da önderlerin değil, şehirdeki sıradan birinin gözünden anlatmayı seçmiştir. Böylelikle savaşların perde arkasındaki kahramanlarının zaferdeki etkilerine de dikkat çekmiştir. Savaşlarla birlikte ırkçılığın da yoğun olarak işlendiği kitapta ırkçılık, belki de olabilecek en etkili şekilde eleştirilmiş; bugün bile birbirine düşman iki milletten kahramanın aşkı işlenmiştir. "Aşk ilk günkü gibi kalabilir, heyecan da öyle. Aylar da geçse, yıllar da geçse. Hayat insana bıkkınlık verecek kadar uzun değildir."(s.109) ifadesiyle romanda farklı milletlerden de olsa aşkın aşk olduğu ve sonsuzluğu vurgulanmıştır. Yazar; kullandığı çeşitli temaların yanı sıra, ilmekli olay örgüsünü tercih ederek okuyucunun dikkatini diri tutmayı başarmış, gereksiz detaylara ve betimlemelere girmeyerek sürükleyiciliği sağlamıştır. Bahsedilen dönem için sade bir dil tercih eden yazar, dönemin günlük konuşma dilini kullanarak ve İsyân gibi aydın bir Doğuluyu yansıtan kelimelerle doğallığı yakalamayı başarmıştır. Eserde diyalog tekniği yoğun olarak kullanılmış ve İsyân'ın başından geçen olayların anlatımı, Amin Maalouf ve İsyân arasında geçen konuşmalarla yapılmıştır. Okurken biri sizinle sohbet ederek hayatından kesitler anlatıyormuş gibi hissettiğiniz romandaki samimi üslup sayesinde, okumanız boyunca karşınızdaki dostunuzla dertleşiyormuş gibi hissedeceksiniz. İsyân'la birlikte tüm duygu değişimlerini derinden yaşayacak ve romanın olay örgüsünün kurgulanışındaki ustalıktan hikâyenin yaşanmış bir hayat hikâyesi olup olmadığını araştırma ihtiyacı duyacaksınız.

Kuşkusuz, kitabın okuyucuya bu kadar gerçekçi gelmesinde karakterlerin günlük yaşamdan seçilmelerinin yanında, Amin Maalouf'un kendini karakterlerden biri hâline getirmesinin etkisi vardır. Hikâye boyunca İsyân'ın anılarını kaydeden bir gazeteci gibi davranan yazar, akışı bazı yerlerde keserek kendi gözlemlerini ve görüşlerini kitaba aktarmıştır. Yazar tarafından başta kibar, sakin ve gizemli bir adam olarak betimlenen İsyân'ın kişiliği, her yönüyle babasının etkisiyle oluşmuştur. Aydın ve varlıklı bir adam olan babası; yaşamı boyunca çalışmak zorunda kalmadan yaşamış, hayatın gerçeklerinden uzak, her şeye muhalif bir adamdır. İsyân'ın isyanı da bu hayalperest babaya karşı olmuş; babasının istediklerinin zıttı, uyumlu, ağırbaşlı, savaşa değil bilime meraklı biri hâline gelmiştir. Amin Maalouf; İsyân karakterini o kadar hayatın içinden oluşturmuştur ki okuyan herkesin kendinden bir şeyler bulabileceği, tanıdığına benzeteceği bir karakterdi. Günlük hayatta da olduğu gibi her davranışın, her özelliğinin bir nedeni ve bir geçmişi vardı. Bu nedenle, okuduğunuzda onu rahatlıkla anlayabiliyor, empati kurabiliyordunuz. Aynı zamanda İsyân; yazarın ayakları Doğu'ya basan, yüzü Batı'ya dönük olarak tanımladığı ideal Doğulu tipini simgelemektedir. İsyân, gerek Ermeni bir anne, Türk bir babanın çocuğu olmasıyla gerekse de bir Müslüman olarak bir Yahudi ile evlenmesiyle ırkçılığın olmadığı bir dünyanın mümkün olduğunu gösteriyor okuyucuya. İsyân'ın büyük aşkı Clara ise İsyân'ın aksine savaşçı ruhlu biridir. Ailesi ve inandıkları uğruna her şeyden vazgeçebilecek kadar güçlü bir kadındır.

"Doğu'nun Limanları" geniş bir zaman aralığında ve birbirinden uzak pek çok ayrı mekânda geçiyordu. Dünya siyasetinin en hareketli yılları olan Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nın ve sonrası dönemin konu edindiği roman, dönemin insanların düşünüş tarzından, dönemin yaşam tarzına kadar her türlü özelliğini göstererek okuyucuya o dönemi bire bir yansıtıyor. Dönemin büyük ülkelerinin politikalarının da yoğun olarak bahsedildiği eserde yazar, "Doğu'nun Limanları" adıyla büyük ülkelerin Doğu Akdeniz'i nasıl ticari çıkarları için kullandıklarını ve nasıl kendileri için bir ticaret limanı hâline getirdiklerini vurgulamıştır. Doğu Akdeniz ve İsrail-Filistin çevresinin bugün bile karışık bir coğrafya olduğu düşünüldüğünde bu tarihi roman, tarafsız anlatımıyla buradaki güncel siyasi sorunların temelini anlamanıza yardımcı olacaktır. Güçlü çevre betimlemeleriyle zihninizde karakterle birlikte Fransa'yı, Beyrut'u, Hayfa'yı, Anadolu ve İstanbul'u geziyordunuz âdeta. Aynı zamanda Beyrut ve Hayfa kitaptaki Yahudi-Arap çatışmasını somutlaştırmak için de kullanılmıştır. Böylelikle, birbirine çok yakın ama ulaşamaz olan bu kentlerle Arap ve Yahudilerin durumu gösterilmiştir. "Doğu'nun Limanları"nda, güller ve dikenli çalılarla dolu bir bahçede gezinirken ayağınıza takılan taşla kendinizi ışığın ulaşamadığı bir kuyu dibinde bulmuş ve yukarıdan sarkan incecik bir ipte kurtuluşu arıyormuş gibi hissedeceksiniz. Sonsuza kadar karanlıkta kalmak pahasına umudun incecik ipine tutunarak İsyân'la birlikte özgürlüğe ulaşmaya çalışmak ister miydiniz?

Bengisu İLHAN, 11/F

Eraslan
Vakfı

